

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра банківської справи

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

Кредитна політика банку

Студентки 2 курсу 3м групи
спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»
спеціалізації «Банківська справа»

Лень Софія
Степанівна

Науковий керівник
канд. екон. наук,
доцент

Сидоренко Віктор
Анатолійович

Гарант освітньої програми
д-р екон. наук,
професор

Шульга Наталія
Петрівна

Київ – 2018

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ БАНКУ..	6
1.1. Сутність та класифікація банківських кредитів.....	6
1.2. Економічна природа та принципи кредитної політики банку.....	10
1.3. Кредитна політика банку та її основні елементи.....	18
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ АТ	
«РАЙФФАЙЗЕН БАНК АВАЛЬ».....	27
2.1. Аналіз ключових показників кредитної діяльності банку.....	27
2.2. Аналіз інфраструктури кредитної діяльності банку.....	39
2.3. Процедура прийняття та реалізації кредитної політики банку.....	46
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ	
БАНКУ.....	51
3.1. Регулювання кредитної діяльності банків стандартами Базельського комітету.....	51
3.2. Міжнародний досвід формування та реалізації кредитної політики банку.....	59
3.3. Шляхи вдосконалення кредитної політики у АТ «Райффайзен Банк Аваль».....	64
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ.....	72
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	75
ДОДАТКИ.....	82

ВСТУП

Актуальність дослідження. Одним із важливих аспектів забезпечення стабільного функціонування та прибутковості банківських установ є налагодження належного рівня кредитних відносин. Тому, головним завданням, що постає перед керівництвом банку, є правильна розробка кредитної політики.

Кредитна політика повинна охоплювати найважливіші елементи та принципи організації кредитної роботи в банку, визначати пріоритетні напрями кредитування. В даному контексті основною метою кредитної політики є досягнення комерційного зростання шляхом зміцнення та підвищення надійності кредитного портфеля банку. Таким чином, зазначені тенденції зумовлюють пошук напрямів удосконалення кредитної політики банків, що сприятиме активізації кредитного забезпечення реального сектору економіки та економічного розвитку банківської системи.

Тому, дослідження концептуальних основ розробки та реалізації кредитної політики мають особливе значення не тільки для банку та банківської системи, а й для економіки країни в цілому. Розробка ефективної кредитної політики необхідна для повноцінного функціонування банку, для досягнення поставлених цілей самого банку та підвищення добробуту суспільства.

Питання економічної природи кредитної політики та окремі аспекти кредитних відносин банків досліджувалися такими вченими, як: Н.А. Антіпова [3], О.В. Васюренко [7], В.І. Грушко [17], Н. П. Дуброва [20], О. В. Крухмаль [33], О.О. Любар [34], А.А. Мещеряков [40], Г.В Михайляк [41], Н.В Рогожнікова [52], А.В. Сорока [57] та ін.

Слід констатувати, що більшість наукових праць українських і зарубіжних дослідників присвячена аналізу окремих аспектів організації кредитної діяльності в банках. Визнаючи важливість та практичну значимість таких напрацювань, підкреслимо, що в цілому відчувається дефіцит глибоких

теоретичних досліджень та практичних рекомендацій стосовно вирішення проблем удосконалення кредитної політики, а також адаптації кредитної політики банків до мінливих кризових умов економічного простору. Тому дана проблематика підкреслює мету роботи, її завдання та зміст.

Мета дослідження є визначення теоретико-методичні засад кредитної політики банку та розробка практичних рекомендацій щодо їх вдосконалення.

Для досягнення поставленої в роботі мети необхідно вирішити такі **завдання**:

- розкрити сутність та класифікацію банківських кредитів;
- розглянути економічну природу та принципи кредитної політики банку;
- дослідити кредитну політику банку та її основні елементи;
- розкрити процедуру прийняття та реалізації кредитної політики банку;
- дослідити регулювання кредитної діяльності банків стандартами Базельського комітету;
- розкрити міжнародний досвід формування та реалізації кредитної політики банку;
- обґрунтувати шляхи вдосконалення кредитної політики у банку.

Об'єктом дослідження є процес формування та реалізації кредитної політики АТ «Райффайзен Банк Аваль».

Предметом дослідження є фінансово-економічні відносини, що виникають в процесі кредитної діяльності банку.

Методи дослідження. В даній роботі використовувалися наступні **методи** дослідження: графічний метод – графічна інтерпретація досліджуваної проблеми та подання інформації у вигляді графіків, діаграм, рисунків, схем тощо; історичний та метод порівняння – при вивченні поглядів різних вчених на сутність кредитної політики; метод аналізу і

синтезу при групуванні факторів впливу на кредитну політику по групах; абстрагування від несуттєвого при виявленні основних факторів, які впливають на можливість реалізації кредитної політики.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі і нормативні акти з регулювання кредитної політики банку, нормативні акти і інструктивні документи Міністерства фінансів України, Кабінету Міністрів України, Верховної Ради України, Національного банку України, звітні матеріали АТ «Райффайзен Банк Аваль». При написанні роботи проаналізовано також монографії та статті зарубіжних і вітчизняних авторів, автореферати кандидатських дисертацій, посібники та навчальні посібники з кредитної політики банку, інтернет-ресурси.

Наукова новизна дослідження полягає в уточненні теоретичних положень і розробці практичних рекомендацій щодо удосконалення формування та реалізації кредитної політики банку.

Практичне значення одержаних результатів одержаних результатів дослідження полягає в розробці пропозицій щодо удосконалення формування та реалізації кредитної політики банку. Окремі результати дослідження можуть бути впроваджені в практику прийняття та реалізації кредитної політики в АТ «Райффайзен Банк Аваль».

Особистий внесок магістра. Випускна кваліфікаційна робота є самостійним завершеним дослідженням автора.

Публікації. Основні наукові положення дослідження висвітлено у статті «Сутність кредитної політики банків», опублікованій у Збірнику наукових статей студентів КНТЕУ (2018). Результати дослідження прийнято до впровадження в кредитну діяльність АТ «Райффайзен Банк Аваль», що підтверджено наданою довідкою.

Обсяг та структура роботи. Робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Повний обсяг роботи – 99 сторінок. Робота містить 12 таблиці, 20 рисунків, список використаних джерел налічує 64 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ БАНКУ

1.1. Сутність та класифікація банківських кредитів

На сьогодні у банківській діяльності провідне місце належить кредитуванню, адже найбільшу частину доходів банківські установи одержують від здійснення кредитних операцій. Економічна наука довела, що кредит є універсальним інструментом розподілу й перерозподілу національного доходу, фінансових, матеріальних і трудових ресурсів, вирівнювання рівнів рентабельності підприємств на основі переливу капіталів, що сприяє прогресивним структурним зрушенням у національній економіці. Банківське кредитування та отримання процентів за кредит є важливим джерелом одержання прибутків банку, а також виступає одним з головних джерел фінансування діяльності підприємств у ринковій економіці.

У спеціальній економічній літературі також можна знайти різноманітні визначення сутності кредиту, які представлені в табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Підходи до визначення сутності поняття «кредит»*

Автор	Визначення
М.І. Волков [9], Л.К. Воронова [2]	«кредит – це суспільні відносини з акумуляції грошових коштів і надання їх в розпорядження господарюючим суб'єктам на умовах повернення і платності, які передбачені, організовані і врегульовані «нормами права»».
Я.І. Чайковський [60]	кредит як «певний вид економічних відносин, котрі формуються в суспільстві», і обґрунтовує наступні принципи кредитування на умовах: зворотності, строковості, цільового кредитування, забезпеченості, платності, та диференційованого підходу.
Б.П. Луців [16]	термін кредит розуміє «економічні відносини між суб'єктами ринку стосовно перерозподілу вартості на принципах зворотності, строковості та платності».
Н.В. Захараш [25]	кредит як «суспільні відносини, що виникають між економічними суб'єктами у зв'язку з передачею один одному в тимчасове користування вільних коштів на засадах зворотності, платності та добровільності».
П.Т. Саблук [44]	«кредит це економічні відносини між юридичними та фізичними особами і державами з приводу перерозподілу вартості на засадах повернення і, як правило, з виплатою відсотка».

*Примітка.: складено автором на основі [2; 9; 16; 25; 44; 60]

Кредиторами можуть бути банки, небанківські установи (лізингові, інвестиційні, факторингові, страхові компанії, кредитні спілки, ломбарди), інші підприємства, держава, міжнародні фінансово-кредитні організації.

Прийнято вважати, що найпоширеніший є банківський кредит. Цей кредит має місце тоді, коли однією зі сторін кредитної угоди є банк. У сучасних умовах банківський кредит — провідний вид кредиту. Його об'єктом є грошовий капітал, який відокремився від промислового капіталу, а тому він надається тільки у грошовій формі. [44]

Незважаючи на те, що термін "банківський кредит" науці і практиці вживається досить часто, водночас має різне трактування.

Так, словник сучасної економіки Макміллана визначає, що банківський кредит - це кредитування банківською системою будь-яким з можливих засобів: за допомогою банківського авансу, дисконтування векселів або купівлі цінних паперів[14].

Тлумачний словник Т. М. Мезенцевої трактує поняття банківського кредиту як кредиту, який надається банками, спеціальними кредитно-фінансовими установами функціонуючим підприємствам та іншим позичальникам у виді грошових позик. У цьому тлумаченні банківський кредит може надаватися не лише банківськими установами, а й іншими спеціальними фінансово-кредитними інституціями [4].

Закон України «Про банки і банківську діяльність» визначає банківський кредит як будь-яке зобов'язання банку надати певну суму грошей, будь-яка гарантія, будь-яке зобов'язання придбати право вимоги боргу, будь-яке продовження строку погашення боргу, яке надано в обмін на зобов'язання боржника щодо повернення заборгованої суми, а також на зобов'язання щодо сплати процентів та інших зборів із такої суми. [23]

Таким чином, під банківський кредит не обмежується лише вільними грошовими коштами, адже завдяки йому створюються додаткові гроші для обігу. Він також не обмежений і за напрямками кредитування: за його допомогою грошові капітали, які вивільнились в одній галузі економіки чи

регіоні, спрямовуються у будь-яку іншу галузь або регіон. Різна також динаміка комерційного і банківського кредитів. Якщо під час спаду виробництва та економічної кризи комерційний кредит скорочується, то попит на банківський кредит для сплати боргів зростає [44]

Найрізноманітніші види банківських кредитів, що надаються юридичним та фізичним особам, у банківській практиці, можна класифікувати за певними ознаками на рис.1.1.

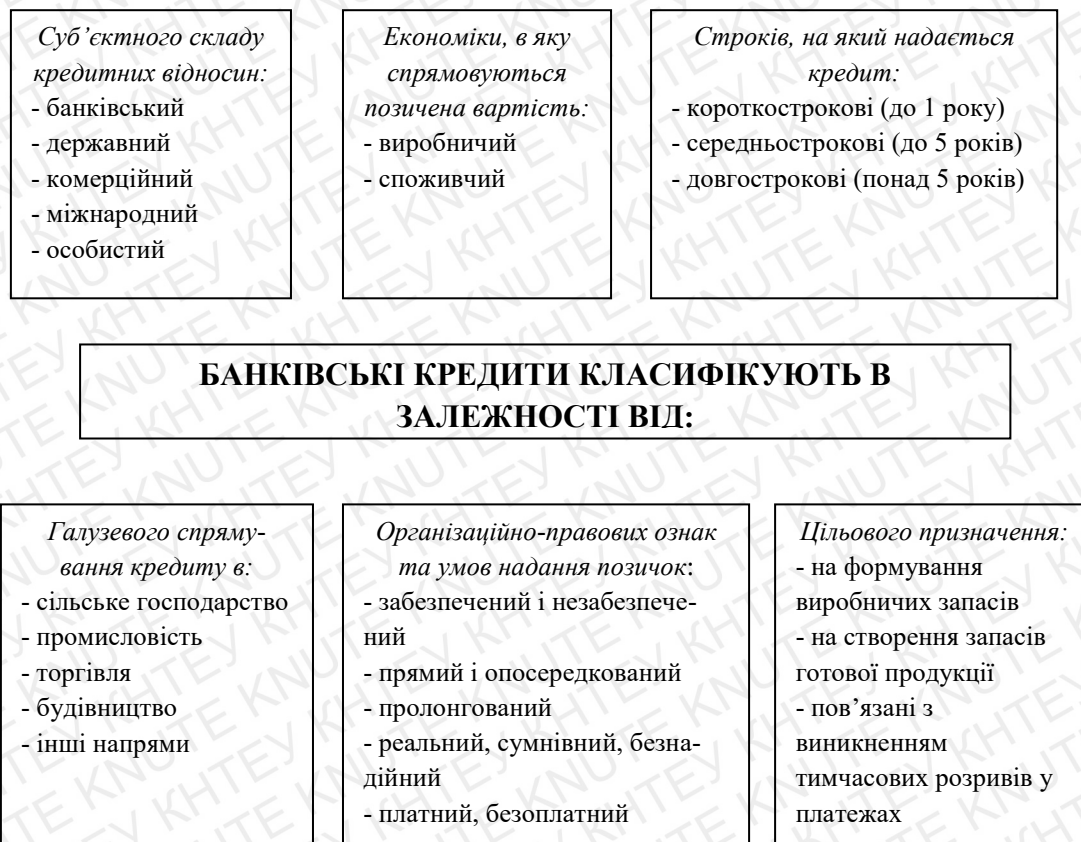

Рис.1.1. Класифікація банківських кредитів*

*Примітка: складено автором за джерелом [44]

Кредитні взаємозв'язки між суб'єктами кредитування - банком і позичальником - будуються на підставі кредитних договорів, які укладаються у письмовій формі.

Банківський кредит проникає у різні галузі господарського життя суспільства. Банківські установи надають кредити на фінансування поточної та інвестиційної діяльності підприємств різних форм власності, що пов'язано

із забезпеченням потреб в обігових коштах, збільшенням, модернізацією і реконструкцією основних фондів; задоволення споживчих потреб населення; фінансування державних витрат за допомогою механізму фондового ринку.

Банківськими установами кредити надаються за виконання таких умов:

1) необхідне цільове фінансування конкретного проекту чи господарської операції, техніко-економічна експертиза яких свідчить про їх достатню прибутковість з урахуванням ризику галузі, тенденцій розвитку ринку тощо;

2) проведений банком всебічний комплексний аналіз фінансово-господарської діяльності позичальника свідчить про його кредитоспроможність, фінансову стабільність, рентабельність, ліквідність;

3) витримуються всі принципи кредитування;

4) сума кредиту, що надається, знаходиться у межах наявних мобілізованих та придбаних у інших банків кредитних ресурсів;

5) банк дотримується економічних нормативів НБУ з регулювання кредитної діяльності;

6) у більшості випадків рішення щодо надання кредитів позичальникам ухвалюється колегіально (кредитним комітетом банку чи кредитною комісією філії банку) більшістю голосів і оформляється протоколом.[5]

Отже, в економічній літературі банківський кредит трактується як капітал банку у грошовій формі, який надається у тимчасове користування за умови дотримання принципів кредитування. Банківський кредит відіграє важливу роль в економіці країни, оскільки за допомогою акумулювання тимчасово вільних грошових коштів юридичних осіб і населення банк здійснює їх перерозподіл у ті галузі національної економіки, де виникає їх дефіцит, а це в свою чергу сприяє розвитку як суб'єктів господарювання, так і економіки країни в цілому.

1.2. Економічна природа та принципи кредитної політики банку

Кредитна політика розробляється з урахуванням потреб населення в банківському обслуговуванні й інших об'єктивних чинників, зокрема: стану економіки країни, рівня інфляції, темпів зростання ВВП, втручання державних органів влади, рівня доходів населення, рівня цін на банківські продукти і послуги, попиту на кредити тощо. Кредитна політика створює основу всієї роботи банку з розміщення ресурсів відповідно до загальної стратегії його діяльності. Розробка кредитної політики особливо необхідна в умовах кризової ситуації, коли банку доводиться адаптуватися до нових, постійно змінних умов функціонування.

Розглядаючи кредитну політику, перш за все, необхідно дослідити сутність цього поняття. На сьогоднішній день єдиної думки щодо визначення поняття «кредитна політика банку» не існує. У табл. 1.2 наведена агрегована інформація щодо науково-методичних підходів до розуміння сутності даного поняття різними вченими.

На мій погляд, кредитна політика банку – це інструмент системи управління кредитною діяльністю банку, кінцева мета якого запобігання ризикам в досягненні ним стратегічних цілей. Також, погоджуючись з думкою більшості науковців, що кредитна політика банку формується на основі та під впливом потреб суспільства, економічних законів розвитку країни, безпосередньо стану банку. В свою чергу, реалізація кредитної політики забезпечує умови для задоволення потреб клієнтів в отриманні коштів у тимчасове користування з одночасним отриманням прибутку банком при забезпеченні належного рівня його ліквідності та мінімізації ризиків за здійснюваними операціями.

Таблиця 1.2

Науково-методичні підходи до визначення сутності поняття «кредитна політика банку»*

№	Автор	Визначення
1	2	3
1.	Алексеев І.В [1]	«система міри і дій, яка спрямована на грошово-кредитне забезпечення й регулювання кредитних відносин з метою економічного росту й прибутковості діяльності фінансового посередництва».
2.	Козьменко С. М. [27]	розроблена система стратегічних цілей його діяльності в межах надання кредитів і відповідних механізмів ефективної реалізації цих цілей
3.	Банківська енциклопедія [11]	«методи управління щодо отримання й контролю за кредитами і дебіторської заборгованості, які розроблені або застосовані на підприємстві (у компанії); виробничо-комерційні підприємства формують кредитну політику при наданні покупцям товарного (комерційного) або споживчого кредиту; а також – система засобів центрального банку й держави в кредитній сфері, з метою регулювання грошового обігу й досягнення інших, економічних і соціальних цілей»
4.	Пашков А. А. [47]	«охоплює найважливіші елементи та принципи організації кредитної роботи в банку, які необхідно зафіксувати в письмовому вигляді й затвердити на засіданнях Кредитного комітету та Комітету кредитного нагляду»
5.	Манжула Д.П. [37]	«сутність полягає в розробці концепції організації кредитних відносин між комерційним банком та його клієнтами – суб'єктами господарювання на мікроекономічному рівні шляхом визначення послідовності дій щодо практичної реалізації кредитного забезпечення підприємницької діяльності»
6.	Коцовська Р.Р. [31]	«спосіб виконання послідовно пов'язаних етапів процесу кредитування, де принципи являють собою основу її визначення і спосіб її здійснення».
7.	Ільчук П.Г [15]	«стратегія і тактика банку щодо залучення коштів та спрямування їх на кредитування клієнтів банку (позичальників) на основі принципів: поверненості, строковості, цільового використання, забезпеченості, платності»
8.	Любар О.О [34]	«система заходів центрального банку та держави в кредитній сфері з метою регулювання грошового обігу і досягнення інших економічних цілей»

*Примітка.: складено автором на основі [11; 15; 27; 31; 34; 47]

Доцільно зупинитися на двох основних концептуальних науково-методичних підходах до розуміння сутності даного поняття. Перш за все,

варто зазначити, що кредитну політику деякі науковці розглядають як явище макро- або мікроекономічного характеру (рис.1.2).

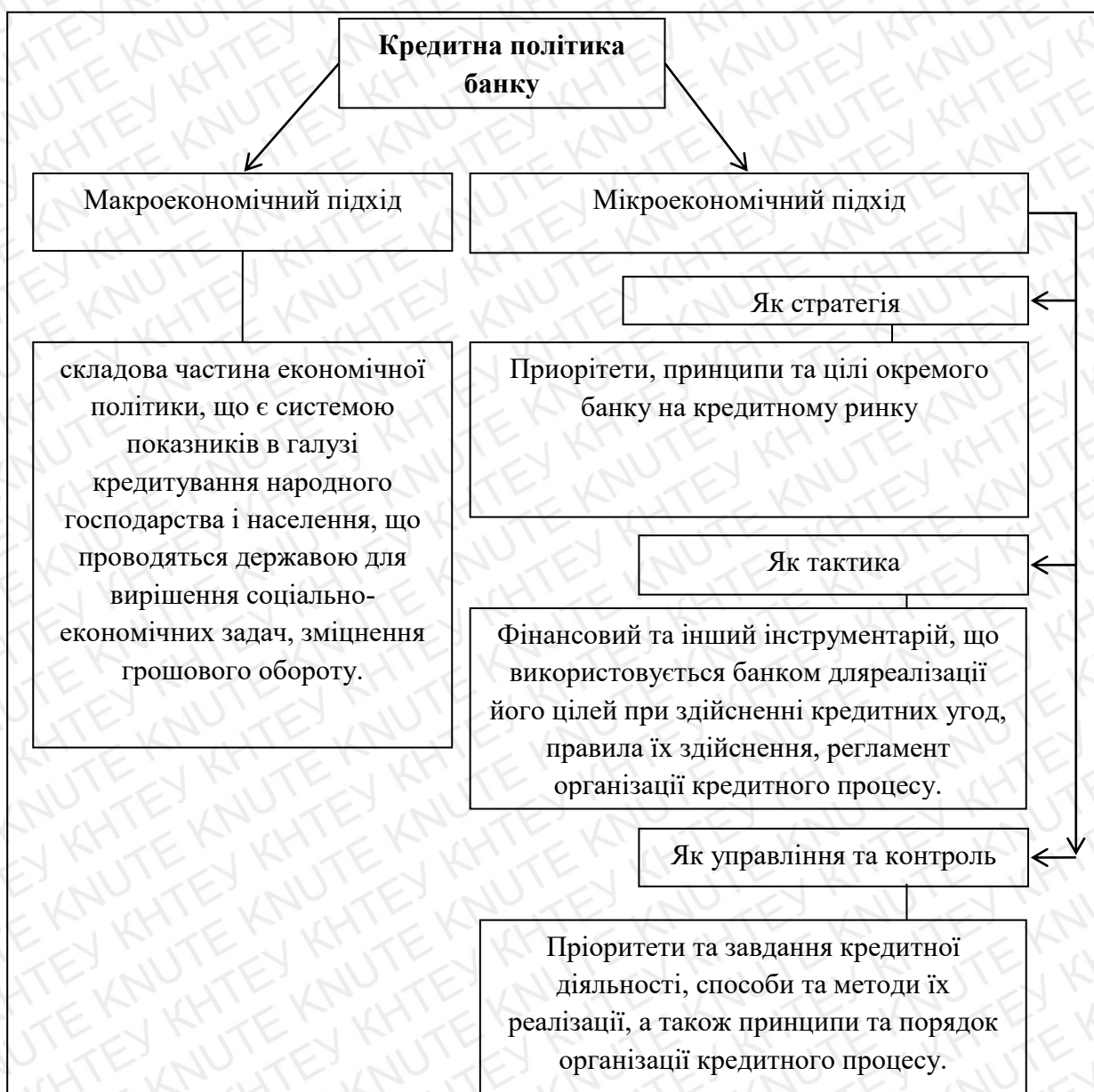

Рис. 1.2 Науково-методичні підходи до розуміння сутності поняття «кредитна політика

*Примітка:: складено автором за джерелом [5; 6]

На макроекономічному рівні кредитна політика характеризується як банківська політика, а на мікроекономічному – як політика визначеного комерційного банку в сфері управління кредитною діяльністю. Розглядаючи кредитну політику як макроекономічне явище, необхідно зазначити, що

політика, у найбільш широкому розумінні, – це сукупність дій, спрямованих на захист інтересів суспільства.

У фінансовому словнику А. Г. Загороднього [22] пояснюється, що кредитна політика банку виступає складовою економічної політики держави та передбачає систему заходів, спрямованих на провадження діяльності з кредитування народного господарства, населення для вирішення соціально-економічних проблем, задач, зміцнення грошового обороту країни. Таким чином, кредитна політика є явищем макроекономічного характеру, що обов'язково передбачає розробку науково-обґрунтованої концепції кредитних відносин, планування та реалізацію кредитних заходів.

При формуванні такої концепції на макроекономічному рівні визначаються:

- сфера кредитних відносин;
- напрями використання та гармонійне поєднання фінансових та кредитних методів з метою розподілу і перерозподілу грошових коштів;
- зв'язок кредитування з грошовим оборотом;
- принципи кредитування;
- оптимальне співвідношення економічних та організаційних методів.

Необхідно підкреслити, що застосування даного підходу можливе лише під час аналізу, характеристики банківської системи в цілому, так як за даного підходу є неможливим розглянути та охарактеризувати кредитну політику окремого банку з точки зору організації кредитних відносин суб'єкта господарювання з його клієнтами.[6]

Прихильниками мікроекономічного підходу, що характеризує кредитну політику, як явище більш вузького характеру є: А. А. Мещеряков [40], О. О. Любар [34], І. С. Гуцал [19], Н. А. Антіпова [3], Т. С. Смовженко [56] та інші. При цьому одним із підходів прийнято виділяти кредитну політику як управління кредитним процесом. Так, за О. В. Васюренком, кредитна політика – це пріоритети та завдання кредитної діяльності, способи та методи

їх реалізації, а також принципи та порядок організації кредитного процесу [7].

Класифікація кредитної політики банку передбачає виділення окремих її видів за різними ознаками. Найбільш повну класифікацію кредитної політики було надано Любар О. О. (рис. 1.3)

Рис. 1.3 Критеріальна класифікація кредитної політики банку*

*Примітка: складено автором за джерелом [34]

Також, важливо виділити функціональне призначення кредитної політики. Їй характерні як загальні, так і специфічні функції. Виходячи з проведеного дослідження, загальними функціями кредитної політики банку слід вважати наступні:

- комерційна (отримання прибутку банком);
- стимулююча (забезпечення потреб грошового обороту кредитними ресурсами);

- контролююча (оцінка та мінімізація кредитних ризиків).

Основні погляди вчених щодо принципів кредитної політики визначені в табл. 1.3., які при розробці та реалізації кредитної політики банком повинен виконуватись.

Таблиця 1.3

Виокремлення принципів кредитної політики вченими*

Автор	Принципи
О. В. Марченко [39]	- наукова обґрунтованість; - оптимальність; - ефективність; - єдність нерозривного зв'язку елементів кредитної політики
Н. Л. Островська [45]	- переважання комерційного підходу над фінансовим; - прагнення до збалансованого ризику; - використання різних способів рефінансування кредитів; - побудова організаційної структури, адекватної масштабам і рівню ризику кредитних операцій банку; - внесення змін у кредитну політику на основі аналізу негативних результатів діяльності кредитних підрозділів; - розуміння угоди всіма учасниками
Р. Р. Коцовська [31]	- системності; - адаптивності; - оперативності

*Примітка.: складено автором на основі [31; 39; 45]

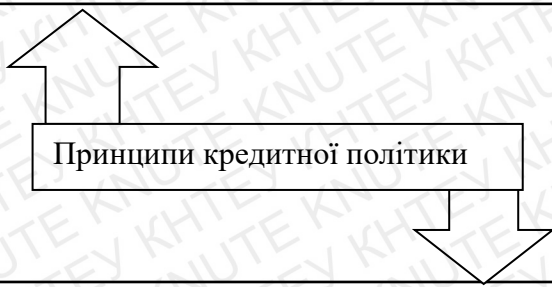
Принципи кредитної політики окремого банку залежать від поставлених цілей, як стратегічних так і конкретно цілей формування кредитної політики. У економічній літературі принципи кредитної політики комерційного банку прийнято підрозділяти на загальні і специфічні. Під загальними принципами кредитної політики розуміються принципи, які покладені в основу як державної кредитної політики, що проводиться центральним банком, так і кредитної політики, що проводиться в окремо взятому комерційному банку.[31]

На рис. 1.4 відображені принципи, які можна віднести до складу даних груп. Дотримання вказаних принципів є запорукою проведення дієвої та ефективної кредитної політики. Якщо один з принципів недотримується, як правило це, значно зменшує ефективність від дотримання інших. Тільки за такої умови можливе отримання повноцінного результату від реалізації

обраної кредитної політики. Вказаний взаємозв'язок і взаємообумовленість принципів зумовлює необхідність застосування їх в діалектичній єдності.

Загальні :

1. Наукова обґрунтованість (урахування при її формуванні повного складу факторів та використання науково обґрунтованих методів і моделей).
2. Оптимальність (поєднання її ефективності з поставленими цілями).
3. Ефективність (результативність її проведення).
4. Цілісність (нерозривний зв'язок елементів кредитної політики).
5. Адаптивність (здатність кредитної політики бути гнучкою, адаптуватися до мінливих у часі факторів зовнішнього і внутрішнього середовищ).

Принципи кредитної політики

Специфічні:

1. Безпека проведених операцій із розміщення ресурсів.
2. Збалансованість структури активів і пасивів за строками і обсягами.
3. Сегментація (забезпечення сегментації напрямів кредитної політики за основними формами та видами кредитної діяльності).

Рис.1.4 Принципи формування кредитної політики*

*Примітка.: розроблено автором на основі [31]

Відповідно до основних положень кредитної політики, можна зробити висновок, що банк здійснює кредитні операції у межах наявних кредитних ресурсів і відповідає за своїми зобов'язаннями перед клієнтами всім належним йому майном та власними коштами. Під кредитними ресурсами банку розуміють сукупність власних, залучених і запозичених фінансових коштів банку, що перебувають у безпосередньому його розпорядженні та використовуються на його розсуд для здійснення кредитної діяльності. Найбільша роль у формуванні кредитних ресурсів належить залишкам на поточних і вкладних рахунках клієнтів.

Для того, щоб уникнути технічних помилок при формуванні кредитної політики банку, і з метою контролю за якістю кредитних операцій банку,

необхідно забезпечити працівників банку інформацією про стандартну технологію проведення кредитних операцій банку. З цією метою в документах, що містять кредитну політику банку, обов'язково має бути присутнім перелік кредитних інструментів, тобто форм кредитування з описом їх технології. Особлива увага повинна приділятися кредитним продуктам зі складною структурою, призначеним для фінансування інвестиційних проектів.

Вироблення грамотної кредитної політики є найважливішим елементом банківського менеджменту. Кредитна політика має бути сформована правильно, з чітким розподілом ступеня відповідальності і міри ризику для кожного структурного підрозділу банку.

Отже, в першу чергу, ефективна кредитна політика повинна визначати параметри для кредитного портфеля в цілому, окреслюючи при цьому такі важливі завдання: визначення обсягу вільних кредитних ресурсів; раціонування кредитного портфеля та диверсифікація ризику – встановлення лімітів на придбання кредитів і розподіл кредитів по різних напрямках; урахування галузевих і регіональних особливостей ведення бізнесу; визначення складу кредитного портфеля; дотримання допустимого рівня концентрації кредиту по окремих позичальниках і галузях. Якісна і ефективна кредитна політика банку дозволяє підтримувати показники своєї діяльності на належному рівні, зміцнювати фінансову надійність, вчасно реагувати на негативні зміни показників кредитування та обмежувати обсяги кредитування, а також визначати найбільш вигідну для банківської установи тактику діяльності. Таким чином, кредитна політика банку як базовий елемент процесу управління кредитним портфелем визначає довгострокові цілі банку в кредитній діяльності, враховуючи загальну спрямованість його функціонування.

1.3. Кредитна політика банку та її основні елементи

У сучасних умовах з метою забезпечення організації ефективної кредитної діяльності банки розробляють власну внутрішню кредитну політику та впроваджують механізм її реалізації. Кредитна політика банку є основним документом, яким керуються банки під час формування кредитного портфеля. Цей документ має конфіденційний характер, а тому з ним можуть бути ознайомлені лише ті співробітники банку, що здійснюють кредитування. Фактична структура кредитного портфеля має відповідати положенням кредитної політики банку, інакше не буде забезпечена її ефективна реалізація.

Кредитну політику банку можна поділити на структурні елементи, що представлені на рис. 1.5.

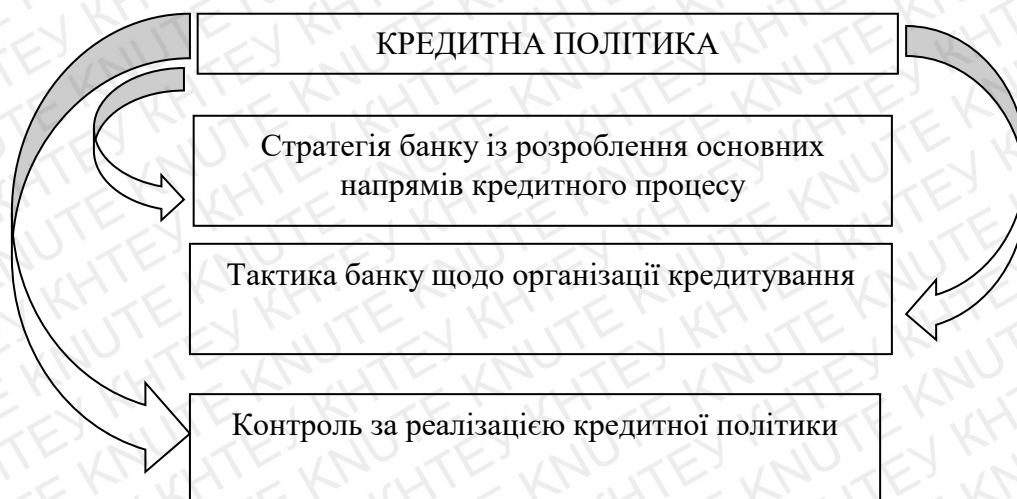

Рис.1.5 Структурні елементи кредитної політики

*Примітка.: розроблено автором на основі [53]

Перш ніж розпочати розробляти кредитну політику банку варто визначитись із загальною стратегією та тактикою банку, так як цілі кредитної політики безпосередньо залежать від цілей банківської політики в цілому. В основному такими цілями виступає максимізація прибутку від розміщення коштів вкладників, а також динамічний розвиток банку за рахунок збільшення обсягів та спектру наданих послуг.

Під стратегією управління слід розуміти загальний напрямок і спосіб використання ресурсів для досягнення поставленої мети і прийняття управлінського рішення. Тактика – це сукупність засобів та прийомів, направлених на досягнення якої-небудь цілі.

Кредитна політика в частини тактики визначає:

- фінансовий та інший інструментарій, який використовується банком для реалізації його цілей при здійсненні кредитних угод;
- правила їх вчинення;
- порядок організації кредитного процесу;
- рівень компетенції керівників і співробітників банку;
- встановлення лімітів кредитування окремим категоріям клієнтів;
- бажане коло клієнтів-позичальників;
- небажаний для банку контингент позичальників;
- управління кредитними ризиками;
- систему контролю за виконанням операцій;
- організацію супроводу кредитів та інші питання. [10]

Поєднуючи стратегічні цілі з тактичними задачами, а також стратегічне та тактичне планування щодо реалізації їх на практиці, кредитна політика дає змогу банківським установам уникати у своїй діяльності проблем та досягти більш повної реалізації себе на фінансовому ринку.

Раціональна стратегія повинна виражати намір банку щодо здійснення кредитних операцій за певними галузями економіки, валютам позичок, за строками погашення та очікуваної прибутковості. Кредитна стратегія повинна бути спрямована на довгострокову перспективу і тому, має враховувати можливі циклічні коливання економічної кон'юнктури і пов'язані з ними зміни якості портфеля. Метою кредитної стратегії є досягнення рівноваги між добре вивченими сферами бізнесу і розумними ризиками. Рівновага досягається за рахунок необхідності визначення цільових ринків, клієнтів, фінансових операцій, галузей промисловості та виявлення найбільш розвинених в економічному плані регіонів, на які банк

може акцентувати свою увагу відносно своєї діяльності, щоб домогтися конкурентних переваг [56].

Формування кредитної стратегії банку здійснюється з урахуванням деяких важливих особливостей. Ефективна кредитна стратегія банку обов'язково має відповідати певним вимогам:

1. формувати таку позицію у кредитуванні, яка є достатньо ефективною та гнучкою для того, щоб банк міг досягти поставлених цілей, незважаючи на непередбачувані зміни у зовнішньому середовищі, використовуючи при цьому мінімум ресурсів для досягнення максимального результату;
2. орієнтуватися на декілька ключових напрямків та концепцій з метою досягнення сумісності, збалансованості, фокусування уваги та концентрації зусиль і ресурсів банку;
3. дотримуватися ієрархічності та сумісності кредитної стратегії з іншими стратегіями розвитку банку з метою успішного функціонування та виконання місії;
4. підтримувати ініціативи, тобто забезпечувати можливості для вибору серед альтернативних варіантів найефективніших рішень;
5. визначати відповідальне керівництво, тобто підбирати та мотивувати менеджерів таким чином, щоб їх власні інтереси та цінності відповідали їх функціям у межах стратегічного управління кредитною діяльністю;
6. бути інноваційною та непередбачуваною для конкурентів [29]

Кредитна стратегія банку є програмою дій, спрямованих на формування та утримання довгострокових конкурентних переваг на ринку кредитних послуг, відображає кількісні цілі розвитку банку і ті внутрішні зміни, які повинні відбутися для підвищення його конкурентоспроможності.

Цілі кредитної стратегії банку визначаються, виходячи із стратегічних цілей банку. Система основних цілей кредитної стратегії комерційного банку повинна включати (рис.1.6).

Від рівня розуміння банківською установою своїх цілей залежить подальший результат її діяльності. Вважаємо за доцільне виділити такі пріоритети під час розроблення кредитної стратегії:

Рис. 1.6 Першочергові цілі кредитної стратегії банку

*Примітка: розроблено автором на основі [53]

1. Надання якісних кредитів кісні кредити, а саме кредитів, що забезпечують адекватний процентний прибуток навіть за негативних змін макроекономічних умов чи змін умов ведення бізнесу. На відміну від цієї категорії кредитів, не можуть бути зараховані до числа стабільних ті кредити, які захищені від ризику заставами, гарантіями, але, можливо, перестануть приносити процентний прибуток у випадку зміни в зовнішньому середовищі [52].

2. Прибутковість – вартість кредиту повинна відповідати прогнозованому ступеню ризику, який визначається на основі аналізу фінансового стану

клієнта. Кредитна стратегія банку повинна бути спрямована на створення стабільних прибуткових для банку відносин з клієнтурою. Прибутковість відносин з клієнтом необхідно максимізувати шляхом перехресних продаж для забезпечення максимального співвідношення ризику та прибутковості для кожного клієнта [50].

3. Розумне зростання кредитного портфеля – метою банку є довгострокове стабільне зростання прибутковості бізнесу. Це зростання не може бути забезпечене: по-перше, без формування портфеля кредитів відповідної якості; по-друге, без досягнення оптимального співвідношення між прибутковістю та ризиком. Зростання кредитного портфеля банку потрібно контролювати таким чином, щоб уникнути неприйнятної для банку концентрації ризику.

Кредитна стратегія банку, окрім принципів, цілей та пріоритетів кредитної діяльності, повинна містити також опис оптимальної структури й обсягу кредитного портфеля та підхід банку щодо управління кредитним ризиком. Банк має визначити цільові орієнтири щодо обсягу і складу позик кредитного портфеля залежно від суб'єктів кредитування, видів кредиту, термінів кредитування, розміру кредитів, виду забезпечення, галузі економіки, валюти кредитів, очікуваної прибутковості і ризику. Також мають бути встановлені орієнтовні значення показників якості кредитного портфеля, досягнення яких і є метою кредитної стратегії.

У процесі проведення кредитних операцій банки зіштовхуються з кредитним ризиком. Усі банки прагнуть зменшити можливі втрати, пов'язані з реалізацією кредитних ризиків. Для управління прийнятими ризиками банку необхідно розробити ефективну стратегію, основною метою якої є зниження можливих втрат банку від кредитної діяльності. Варто зазначити, що лише обмежена кількість комерційних банків розробляє стратегію управління ризиками. Більшість кредитних установ зазвичай орієнтується на реалізацію короткострокових цілей, внаслідок чого погіршується

прибутковість і фінансова стійкість інвестиційно-інноваційного розвитку [1, С. 17-21].

Стратегія управління кредитними ризиками формує цільові орієнтири довгострокового плану дій, спрямованих на досягнення якісно нових цілей, пов'язаних із істотною зміною рівня кредитних ризиків у перспективі. Кредитна стратегія банку повинна містити опис основних методів управління кредитним ризиком, якими банк планує користуватись під час здійснення кредитної діяльності. У сучасних умовах найчастіше використовуються такі методи управління кредитним ризиком: диверсифікація, лімітування, створення резервів, страхування. Застосовування методів управління кредитними ризиками сприяє підвищенню ефективності роботи банку на кредитному ринку.

Однією з головних характеристик кредитної стратегії є її тип. Основним критерієм вибору певного типу стратегії виступає рівень кредитного ризику банку. Вважаємо за доцільне, виділити три типи кредитної стратегії, що відповідають типам кредитної політики: консервативний, агресивний та поміркований види кредитної політики банку.

Консервативний тип спрямований на мінімізацію кредитного ризику, що визначає пріоритет в здійсненні його кредитної діяльності. Для такої кредитної політики характерний жорсткий контроль за рівнем ризику кредитної операції. Банк не прагне максимізувати ефективність власної діяльності за рахунок збільшення обсягів кредитної діяльності. Прибутковість забезпечується за рахунок менш ризикованих активних операцій, але при цьому існує ймовірність втратити певний сегмент ринку. У своїй діяльності її використовують новостворені банки або ті, які мають проблеми з якістю кредитного портфелю. Питома вага кредитів у загальному обсязі робочих активів складає до 30%.

Кредитний портфель при консервативній кредитній політиці складають переважно короткострокові кредити, які характеризуються високою відсотковою ставкою та невеликими обсягами. При укладанні угоди

проводиться ґрунтовна оцінка кредитоспроможності клієнтів та пропонується перелік умов для надання кредиту.

Поміrkований вид кредитної політики характеризує типові умови її здійснення відповідно до загальноприйнятої банківської практики та орієнтується на середній рівень кредитного ризику. Вона має на меті підтримувати фінансову стабільність банківської установи як в короткостроковий, так і довгостроковий проміжок часу. Використовується банками, які мають достатній досвід роботи на ринку. Характеризується стандартними умовами кредитування, середнім рівнем ризику кредитної операції, можлива реструктуризація або пролонгація кредитної угоди. Обсяг кредитів в загальній кількості робочих активів складає 30-50%.

Агресивний вид кредитної політики за пріоритетну мету кредитної діяльності ставить максимізацію прибутку за рахунок кредитної діяльності, не враховуючи високий рівень кредитного ризику, що супроводжує ці операції. Вона спрямована на досягнення короткострокових цілей та максимізацію доходів при підвищеному рівні ризику кредитної операції. Кредитування надається більш ризиковим категоріям позичальників. Використовуючи таку кредитну політику банк ставить за мету охопити максимальну кількість клієнтів, надаючи довгострокові кредити та пропонуючи невисокі відсоткові ставки. Через високу ризикованість період її використання не має бути тривалим. В такому випадку доля кредитів становить 50% від загального обсягу робочих активів банку [34].

Показники ефективності обраної кредитної політики зводяться до отримання оптимального співвідношення доходності та ліквідності при мінімізації ризиків. Будь-який з напрямків кредитної політики, який обирає банк при провадженні власної діяльності, має бути ефективним та забезпечувати досягнення основної мети – отримання прибутку. Оскільки при формуванні кредитної політики в пріоритеті над прибутковістю від кредитних операцій знаходиться рівень ризику, то ефективність проведеної

кредитної політики можливо оцінити шляхом визначення рівня доходності та ризику кредитного портфеля.

Процентні доходи характеризують якість кредитної політики, відображаючи вартість наданих кредитних коштів, а сформований резерв вказує на якість кредитного портфеля. Оцінка якості кредитного портфеля базується на внутрішніх факторах, таких як якість обслуговування боргу та його забезпеченість, так і на зовнішніх чинниках (стан економіки, фінансова стабільність, розвиток галузі і т.п.).[13]

Розробка стратегії розвитку банку – це індивідуальне, властиве лише конкретному банку визначення пріоритетних цілей і завдань, та окреслення шляхів їх досягнення. Основна увага тут приділяється оцінці структури кредитного портфеля, оскільки вона має відповідати положенням кредитної політики банку. Також оцінюється дотримання банком задекларованих тактичних завдань:

- збільшення частки банку на внутрішньому ринку кредитування;
- мінімізація ризиків з метою формування стійкого і збалансованого кредитного портфеля;
- кредитування заявлених пріоритетних галузей економіки;
- забезпечення стабільного зростання доходності кредитних операцій;
- постійне зростання та покращення структури активів і капіталу;
- диверсифікація кредитних ризиків;
- розвиток нових банківських продуктів та підвищення якості обслуговування клієнтів.[8]

Отже, в межах даного дослідження пропонується розуміти кредитну політику банку як один із найбільш дієвих та головних інструментів запобігання ризикам та інструмент попередження можливих втрат, основне призначення якої полягає у визначенні основоположних видів та принципів організації та здійснення кредитного процесу, принципів планування кредитної політики. В кредитну стратегію покладено організаційне забезпечення її формування і реалізації, вона є необхідною складовою

сучасного розвитку банківської системи і суспільства, яка дасть змогу банкам удосконалити кредитні відносини максимально враховуючи власні інтереси та інтереси клієнтів.

Результати проведеного дослідження теоретичних засад кредитної політики банку дали підставу зробити наступні висновки:

Під банківським кредитом розуміється сума тимчасово вільних грошових коштів банку, яку він надає чи зобов'язується надати позичальнику у користування на умовах належного забезпечення, повернення у визначений строк, оплати та цільового характеру використання. Найрізноманітніші види кредитів, що надаються юридичним та фізичним особам, у банківській практиці, можна класифікувати за ознаками наведеними в роботі.

Кредитна політика банку – це інструмент системи управління кредитною діяльністю банку, кінцева мета якого запобігання ризикам в досягненні ним стратегічних цілей. В свою чергу, реалізація кредитної політики забезпечує умови для задоволення потреб клієнтів в отриманні коштів у тимчасове користування з одночасним отриманням прибутку банком при забезпеченні належного рівня його ліквідності та мінімізації ризиків за здійснюваними операціями. Принципи кредитної політики окремого банку залежать від поставлених цілей, як стратегічних так і конкретно цілей формування кредитної політики.

Кредитна політика банку є основним документом, яким керуються банки під час формування кредитного портфеля. Цей документ має конфіденційний характер, а тому з ним можуть бути ознайомлені лише ті співробітники банку, що здійснюють кредитування. Показники ефективності обраної кредитної політики зводяться до отримання оптимального співвідношення доходності та ліквідності при мінімізації ризиків. Будь-який з напрямків кредитної політики, має бути ефективним та забезпечувати досягнення основної мети – отримання прибутку. Ефективність проведеної кредитної політики можливо оцінити шляхом визначення рівня доходності та ризику кредитного портфеля.

РОЗДІЛ 2

ДОСЛІДЖЕННЯ КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ АТ «РАЙФФАЙЗЕН БАНК АВАЛЬ»

2.1. Аналіз ключових показників кредитної діяльності банку

Об'єктом дослідження в роботі обрано Публічне акціонерне товариство «Райффайзен Банк Аваль», яке зареєстровано 27 березня 1992 року (до 25 вересня 2006 року – Акціонерний поштово-пенсійний банк «Аваль»). Із жовтня 2005 року банк став частиною банківської групи Райффайзен Інтернаціональ Банк-Холдинг АГ, Австрія (із жовтня 2010 р. - Райффайзен Банк Інтернаціональ АГ). «Райффайзен-Ляндесбанкен-Холдінг ГмбХ», Австрія (Raiffeisen-Landesbanken-Holding GmbH) здійснює контроль прямого власника – материнського банку «Райффайзен Банк Інтернаціональ АГ», тобто «Райффайзен-Ляндесбанкен-Холдінг ГмбХ» є найвищою контролюючою стороною Банку. Станом на 31 грудня 2017 року Група РБІ володіла 68,28% акцій українського банку, Європейський банк реконструкції та розвитку - 30% акцій.

Станом на кінець 2017 року Банк має 5 філій та 498 безбалансових відділень по всій Україні (31 грудня 2016 р.: 5 філій, 496 безбалансових відділень). [46]

Сьогодні АТ «Райффайзен Банк Аваль» пропонує своїм клієнтам широкий перелік кредитних продуктів, які враховують реальні потреби клієнта. Зокрема, банк здійснює короткострокове кредитування клієнта на покриття платіжних розривів у поточній діяльності, термінове кредитування, надання кредитних ліній, а також операції з інвестиційного кредитування та фінансового лізингу.

Кредитні ресурси банку формуються за рахунок: власних коштів банку; тимчасово вільних коштів підприємств і організацій, що знаходяться на рахунках в банку, в т.ч. коштів, залучених у вигляді депозитів; вкладів

громадян, що залучаються на певний термін і до запитання; кредитів і депозитів інших банків; інших залучених коштів.

Аналіз кредитного портфеля банку здійснюється у двох напрямках: аналіз динаміки і структури кредитного портфеля та якісний аналіз кредитного портфеля (рис.2.1).

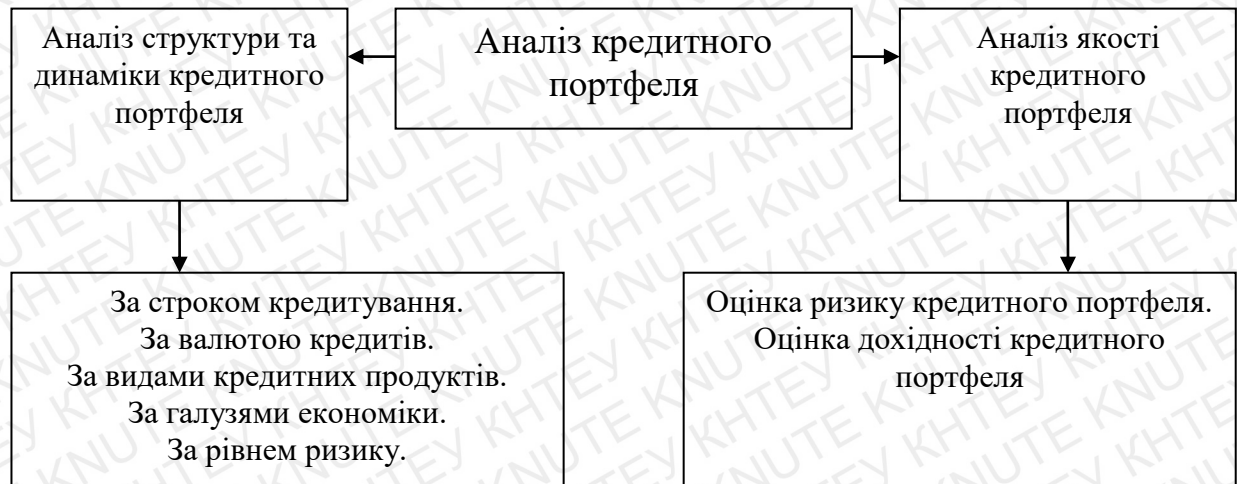

Рис. 2.1 Напрями аналізу кредитного портфеля банку*

*Примітка: розроблено автором на основі [44]

Аналіз динаміки кредитного портфеля АТ «Райффайзен Банк Аваль» за видами кредитів наведено в табл. 2.1.

На кінець 2017 року кредити клієнтів АТ «Райффайзен Банк Аваль» склали 37348686 тис. грн. На кінець 2016 року вони склали 27923626 тис. грн., що більше на 1550788 тис. грн. або 5,88% у порівнянні з 2015 роком.

Кредити великим та малим підприємствам склали на кінець 2017 року 32580004 тис. грн. та 2814076 тис. грн. відповідно. На кінець 2016 року кредити великим підприємствам склали 32182281 тис. грн., вони зросли на 2149036 тис. грн. (7,16%) у порівнянні з показником 2015 року.

Кредити малим підприємствам навпаки зменшилися в 2016 році на 560836 тис. грн. (13,60%) у порівнянні з 2015 роком і склали 3563980 тис. грн. Заборгованість фізичних осіб за споживчі кредити станом на кінець 2017 року склали 7825106 тис. грн., а на кінець 2016 року – 16447125 тис. грн., що менше у порівнянні з 2015 роком на 4260866 тис. грн. (20,58%).

Таблиця 2.1

**Динаміка кредитного портфеля АТ «Райффайзен Банк Аваль» за видами кредитів
в 2013-2017 рр., станом на 01.01.2018 р., тис.грн.**

Рік Показники	2013	2014	2015	2016	2017	Відхилення			
						2016/2015		2017/2016	
						Абсолютне, тис. грн.	Відносне, %	Абсолютне, тис. грн.	Відносне, %
Великі підприємства	22436194	28171765	30033245	32182281	32580004	2149036	7,16	397723	1,24
Малі підприємства	3120338	3858513	4124816	3563980	2814076	-560836	-13,60	-749904	-21,04
Фізичні особи	11947347	16643015	20707991	16447125	7825106	-4260866	-20,58	-8622019	-52,42
Мікро-підприємства	2162059	2851937	2208501	1972051	1536318	-236450	-10,71	-435733	-22,10
Всього кредитів клієнтів до знецінення	39665938	51525230	57074553	54165437	44755504	-2909116	-5,10	-9409933	-17,37
Резерв під зменшення корисності	(8596025)	(20655643)	(30701715)	(26241811)	(7406818)	4459904	-14,53	18834993	-71,77
Всього кредитів клієнтів	31069913	30869587	26372838	27923626	37348686	1550788	5,88	9425060	33,75

*Примітка: розроблено автором на основі [46]

Станом на 31 грудня 2016 кредити мікропідприємств становили 1972051 тис. грн., що менше у порівнянні з 2015 роком на 236450 тис. грн. (10,71%). Станом на кінець 2017 року вони склали 1536318 тис. грн.

Аналіз структури кредитного портфеля АТ «Райффайзен Банк Аваль» за видами кредитів наведено в табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Структура кредитного портфеля АТ «Райффайзен Банк Аваль» за видами кредитів в 2013-2017рр., станом на 01.01.2018 р., %

Рік Показники	2013	2014	2015	2016	2017	Абсолютне відхилення	
						2016/ 2015	2017/ 2016
Великі підприємства	56,56	54,67	52,62	59,42	72,80	6,80	13,38
Малі підприємства	7,87	7,49	7,23	6,58	6,29	-0,65	-0,29
Фізичні особи	30,12	32,30	36,28	30,36	17,48	-5,92	-12,88
Мікро-підприємства	5,45	5,54	3,87	3,64	3,43	-0,23	-0,21
Всього кредитів клієнтів	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	0,00	0,00

*Примітка: розроблено автором на основі [46]

Аналіз структури кредитного портфеля за видами кредитів показав, що найбільшу частку мали кредити великим підприємствам: 52,62 % у 2015 році, 59,42% у 2016 році, 72,80 % у 2017 році. Протягом 2017 року частка кредитів великим підприємствам у структурі кредитного портфелю АТ «Райффайзен Банк Аваль» збільшилася на 13,38% у порівнянні з 2016 роком.

Аналіз динаміки кредитного портфеля АТ «Райффайзен Банк Аваль» за галузями економіки наведено в табл.2.3.

На кінець 2016 року кредити, надані в торгівельну галузь складали 11426579 тис. грн., що менше у порівнянні з 2015 роком на 1012674 тис. грн. (8,14%). Станом на кінець 2017 року вони склали 13114337 тис. грн.

А кредити, надані на сільське господарство навпаки зросли в 2016 році у порівнянні з 2015 роком на 3174034 тис. грн. (43,34%), а станом на кінець 2017 року вони склали 12110509 тис. грн.

Таблиця 2.3

**Динаміка кредитного портфеля АТ «Райффайзен Банк Аваль» за галузями економіки
в 2013-2017 рр., станом на 01.01.2018 р., тис.грн**

Рік Показники	2013	2014	2015	2016	2017	Відхилення			
						2016/2015		2017/2016	
						Абсолютне, тис. грн.	Відносне, %	Абсолютне, тис. грн.	Відносне, %
Фізичні особи	11947347	16643015	20707991	16447125	7825106	-4260866	-20,58	-8622019	-52,42
Торгові підприємства	10169839	10915278	12439253	11426579	13114337	-1012674	-8,14	1687758	14,77
Сільське господарство та харчова промисловість	5672018	8556618	7323128	10497162	12110509	3174034	43,34	1613347	15,37
Виробництво	4673166	7103590	8159902	8039789	5017228	-120113	-1,47	-3022561	-37,60
Нерухомість та будівництво	4130291	4831361	5512219	5202760	4799706	-309459	-5,61	-403054	-7,75
Послуги	1880482	1852586	1710747	1490034	855774	-220713	-12,90	-634260	-42,57
Транспорт і зв'язок	595983	701964	786918	693729	583658	-93189	-11,84	-110071	-15,87
Інші галузі	596812	920818	434395	368259	449186	-66136	-15,22	80927	21,98
Всього кредитів клієнтів до знецінення	39665938	51525230	57074553	54165437	44755504	-2909116	-5,10	-9409933	-17,37

*Примітка: розроблено автором на основі [46]

Кредити, надані на виробництво зменшились в 2016 проти 2015 року на 120113 тис. грн. (1,47%) і склали 8039789 тис. грн. Станом на кінець 2017 року вони склали 5017228 тис. грн.

Також зменшились в 2016 році у порівнянні з 2015 роком і кредити на нерухомість та будівництво і транспорт та зв'язок на 309459 тис. грн. (5,61%) та на 93189 тис. грн. (11,84%) відповідно. Станом на кінець 2017 року вони склали 4799706 тис. грн. та 583658 тис. грн. відповідно.

Аналіз структури кредитного портфеля АТ «Райффайзен Банк Аваль» за галузями економіки наведено в табл.2.4.

Таблиця 2.4

Структура кредитного портфеля АТ «Райффайзен Банк Аваль» за галузями економіки в 2013-2017 рр., станом на 01.01.2018 р. %

Рік Показники	2013	2014	2015	2016	2017	Абсолютне відхилення	
						2016/ 2015	2017/ 2016
Фізичні особи	30,13	32,29	36,28	30,36	17,48	-5,92	-12,88
Торгові підприємства	25,64	21,18	21,79	21,10	29,30	-0,70	8,21
Сільське господарство та харчова промисловість	14,30	16,61	12,83	19,38	27,06	6,55	7,68
Виробництво	11,78	13,79	14,30	14,84	11,21	0,55	-3,63
Нерухомість та будівництво	10,41	9,38	9,66	9,61	10,72	-0,05	1,12
Послуги	4,74	3,60	3,00	2,75	1,91	-0,25	-0,84
Транспорт і зв'язок	1,50	1,36	1,38	1,28	1,30	-0,10	0,02
Інші галузі	1,50	1,79	0,76	0,68	1,00	-0,08	0,32
Всього кредитів клієнтів до знецінення	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	0,00	0,00

*Примітка: розроблено автором на основі [46]

Аналіз показав, що найбільшу частку в структурі кредитного портфеля АТ «Райффайзен Банк Аваль» за галузями економіки в 2017 році мали

кредити, надані у сферу торгівлі – 29,30%, що більше проти 2016 року на 8,21%. Частка кредитів наданих у виробництво в 2017 році зменшилась на 3,63% у порівнянні з 2016 роком і склала 11,21%. В структурі кредитного портфеля АТ «Райффайзен Банк Аваль» в 2017 році частка кредитів наданих на сільське господарство та в сферу послуг склала відповідно 27,06% і 1,91%, а фізичним особам – 17,48%. Частка кредитів наданих на нерухомість в 2017 році зросла на 1,12% у порівнянні з 2016 роком і склала 10,72 %.

Далі проведемо аналіз кредитного портфеля АТ «Райффайзен Банк Аваль» за рівнем ризиків. Політика банку передбачає віднесення кожного кредиту до категорії не прострочених та не знецінених, поки не буде отримане об'єктивне свідчення того, що кредит є знеціненим.

Аналіз динаміки кредитного портфеля АТ «Райффайзен Банк Аваль» за рівнем ризиків наведено в табл.2.5.

Аналіз динаміки кредитного портфеля АТ «Райффайзен Банк Аваль» за рівнем ризиків показав, що не прострочені кредити і такі, що їх корисність не зменшилась на кінець 2017 року склали 34883993 тис. грн. Вони зросли в порівнянні з 2016 року на 9805385 тис. грн. (39,10%).

Прострочені і такі, що їх корисність зменшилась індивідуально навпаки зменшились в 2017 році у порівнянні з 2016 роком на 19215318 тис. грн. (66,07%) та склали 9871511 тис. грн.

Аналіз структури кредитного портфеля АТ «Райффайзен Банк Аваль» за ризиками наведено в табл.2.6.

Більшу частку в структурі кредитного портфеля АТ «Райффайзен Банк Аваль» за ризиками в 2017 році мали не прострочені кредити і такі, що їх корисність не зменшилась індивідуально – 77,94%. Порівняно з 2016 роком їх частка зросла на 31,64%. Частка кредитів прострочених і таких, що їх корисність зменшилась в 2017 році склала 22,06 %.

Таблиця 2.5

Динаміка кредитного портфеля АТ «Райффайзен Банк Аваль» за ризиками в 2013-2017рр., станом на 01.01.2018

р., тис.грн

Рік Показники	2013	2014	2015	2016	2017	Відхилення			
						2016/2015		2017/2016	
						Абсолютне, тис. грн.	Відносне, %	Абсолютне, тис. грн.	Відносне, %
Не прострочені і такі, що їх корисність не зменшилась									
Великі підприємства	17989497	17375312	16892803	19035276	27646686	2142473	12,68	8611410	45,24
Малі підприємства	1599185	1556867	1234834	1644782	2439480	409948	33,20	794698	48,32
Фізичні особи	5336846	3924801	3994123	3504735	3643157	-489388	-12,25	138422	3,95
Мікропідприємства	1667137	1903443	839604	893815	1154670	54211	6,46	260855	29,18
Всього не прострочених кредитів	26592665	24760423	22961364	25078608	34883993	2117244	9,22	9805385	39,10
Прострочені і такі, що їх корисність зменшилась індивідуально									
Великі підприємства	4446697	10796453	13140442	13147005	4933318	6563	0,05	-8213687	-62,48
Малі підприємства	1521153	2301646	2889982	1919198	374 596	-970784	-33,59	-1544602	-80,48
Фізичні особи	6610501	12718214	16713868	12942390	4181949	-3771478	-22,56	-8760441	-67,69
Мікропідприємства	494922	948494	1368897	1078236	381648	-290661	-21,23	-696588	-64,60
Всього прострочених кредитів	13073273	26764807	34113189	29086829	9871511	-5026360	-14,73	-19215318	-66,06
Всього кредитів клієнтів до знецінення	39665938	51525230	57074553	54165437	44755504	-2909116	-5,10	-9409933	-17,37

*Примітка: розроблено автором на основі [46]

Таблиця 2.6

**Структура кредитного портфеля АТ «Райффайзен Банк Аваль» за
ризиками в 2013-2017 рр. станом на 01.01.2018 р., %**

Рік Показники	2013	2014	2015	2016	2017	Абсолютне відхилення	
						2016/ 2015	2017/ 2016
Не прострочені і такі, що їх корисність не зменшилась	67,04	48,05	40,23	46,30	77,94	6,07	31,64
Прострочені і такі, що їх корисність зменшилась індивідуально	32,96	51,95	59,77	53,70	22,06	-6,07	-31,64
Всього кредитів до вирахування резерву на знецінення	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	0,00	0,00

*Примітка: розроблено автором на основі [46]

Таким чином, проведений аналіз кредитної діяльності банку показав, що розмір кредитного портфеля АТ «Райффайзен Банк Аваль» на кінець 2017 року становив 44,8 млрд. грн. За рік відбулося скорочення портфеля на 9,4 млрд. грн. (17,37%). Аналіз структури кредитного портфеля за видами кредитів показав, що найбільшу частку мали кредити великим підприємствам: 52,62 % у 2015 році, 59,42% у 2016 році, 72,80 % у 2017 році. Протягом 2017 року частка кредитів великим підприємствам у структурі кредитного портфелю АТ «Райффайзен Банк Аваль» збільшилася на 13,38% проти 2016 року. Протягом року було досягнуто значне скорочення обсягу проблемної заборгованості – на 19,2 млрд. грн. або на 66,06%, особливо в іноземній валюті.

АТ «Райффайзен Банк Аваль» ще у докризовий період відчував труднощі у забезпеченні стабільності та надійності, тому світова криза лише загострила наявні проблеми. Як правило, на ефективність кредитної діяльності АТ «Райффайзен Банк Аваль» і фінансову стійкість банку впливають такі фактори, як: нерентабельність багатьох підприємств-клієнтів банку; інфляція у грошово-кредитній сфері; нерозвиненість фондового

ринку; коливання відсоткових ставок; неплатежі з боку клієнтів банку та підприємств; порушення фінансового законодавства.

Протягом 2015-2017 років банк дотримувався нормативів кредитного ризику, встановлених НБУ:

- максимальний розмір кредитного ризику на одного контрагента становив в 2015 році – 20,56% , в 2016 році – 12,62% (макс. 25%), в 2017 році - 12,04% (макс. 25%);
- норматив великих кредитних ризиків в 2015 році – 76,41%, в 2016 році – 37,53% (макс. 800%), в 2017 році – 21,92% (макс. 800%);
- норматив максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами в 2015 році – 13,30%, в 2016 році – 12,82% (макс. 25%), в 2017 році - 2,45% (макс. 25%).

На сьогоднішній день АТ «Райффайзен Банк Аваль» є лідером рейтингу Mind щодо життєздатності банків, що працюють в Україні, оскільки значно поліпшив за 2017 рік якість кредитного портфеля.

Бізнес-модель АТ «Райффайзен Банк Аваль» наведено на рис. 2.2.

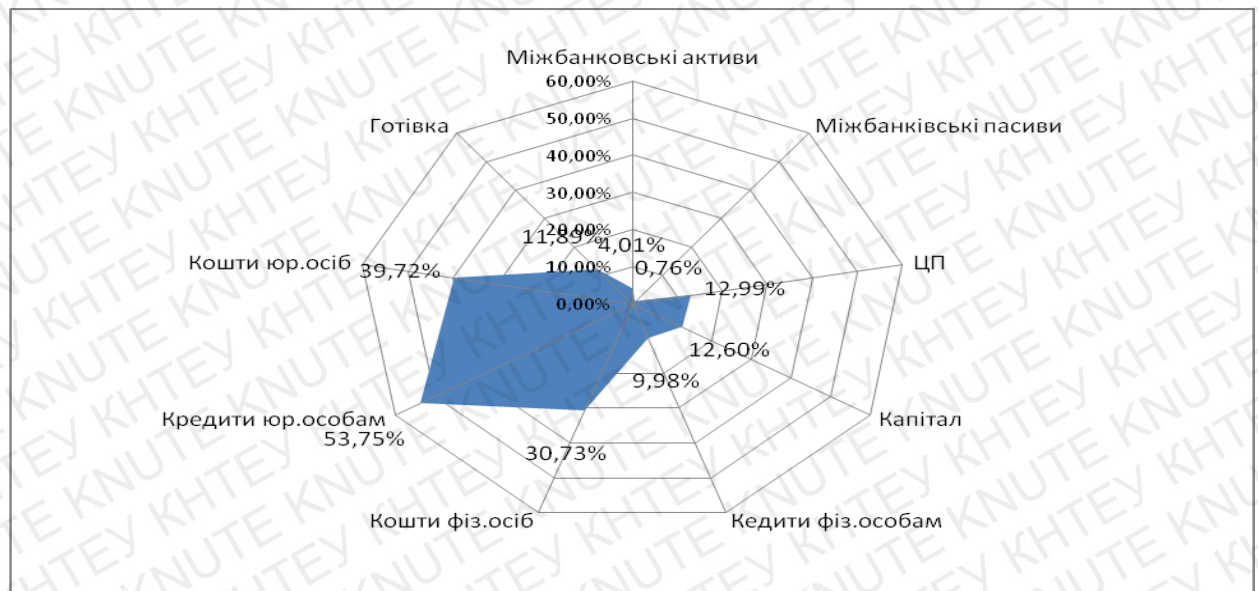

Рис 2.2 Бізнес-модель АТ «Райффайзен Банк Аваль» на кінець 2017 року

*Примітка:: складено автором на основі [46]

Проаналізуємо рейтинг найбільших банків за виданими кредитами фізичним особам (рис. 2.3).

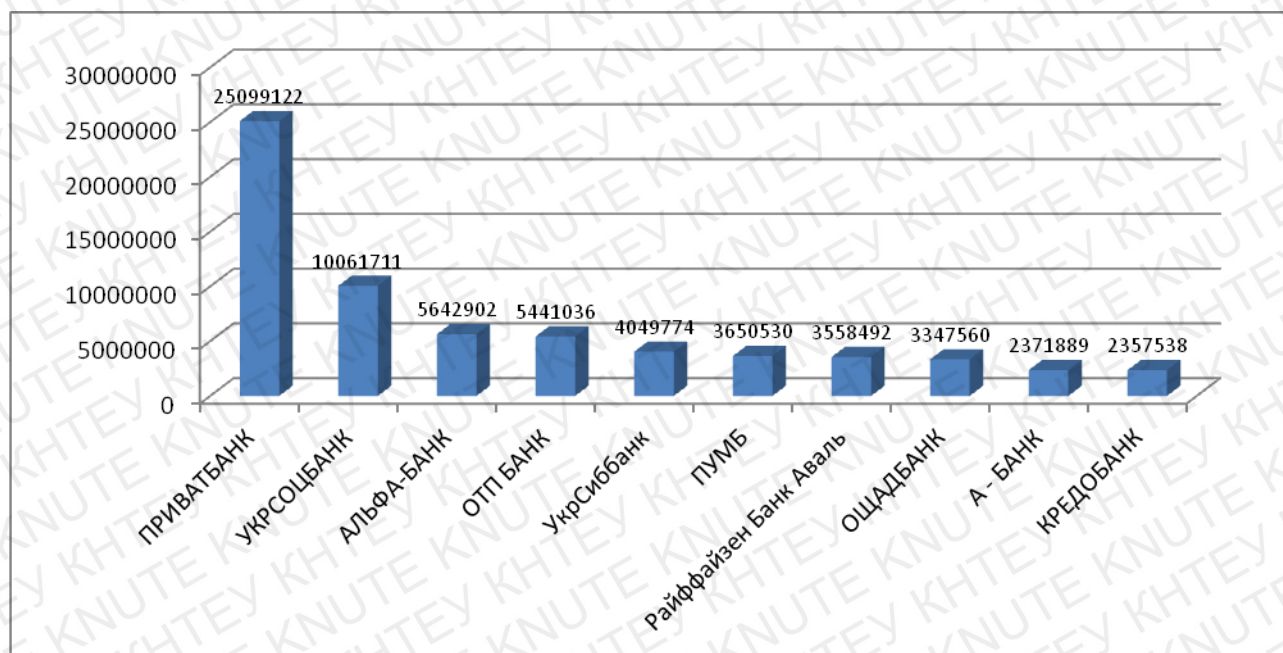

Рис. 2.3 ТОП-10 рейтингу найбільших банків: кредити фізичним особам (тис. грн.)

*Примітка: складено автором на основі [51]

З даних рис. 2.3 видно, що АТ «Райффайзен Банк Аваль» займає 7 місце за обсягом виданих кредитних коштів фізичним особам з 10 топових банків країни. В бізнес-моделі АТ «Райффайзен Банк Аваль» кредитні кошти фізичним особам становлять 9,98%, тоді як кошти фізичних осіб – 30,73%.

Проаналізуємо рейтинг найбільших банків за виданими кредитами юридичним особам (рис. 2.4).

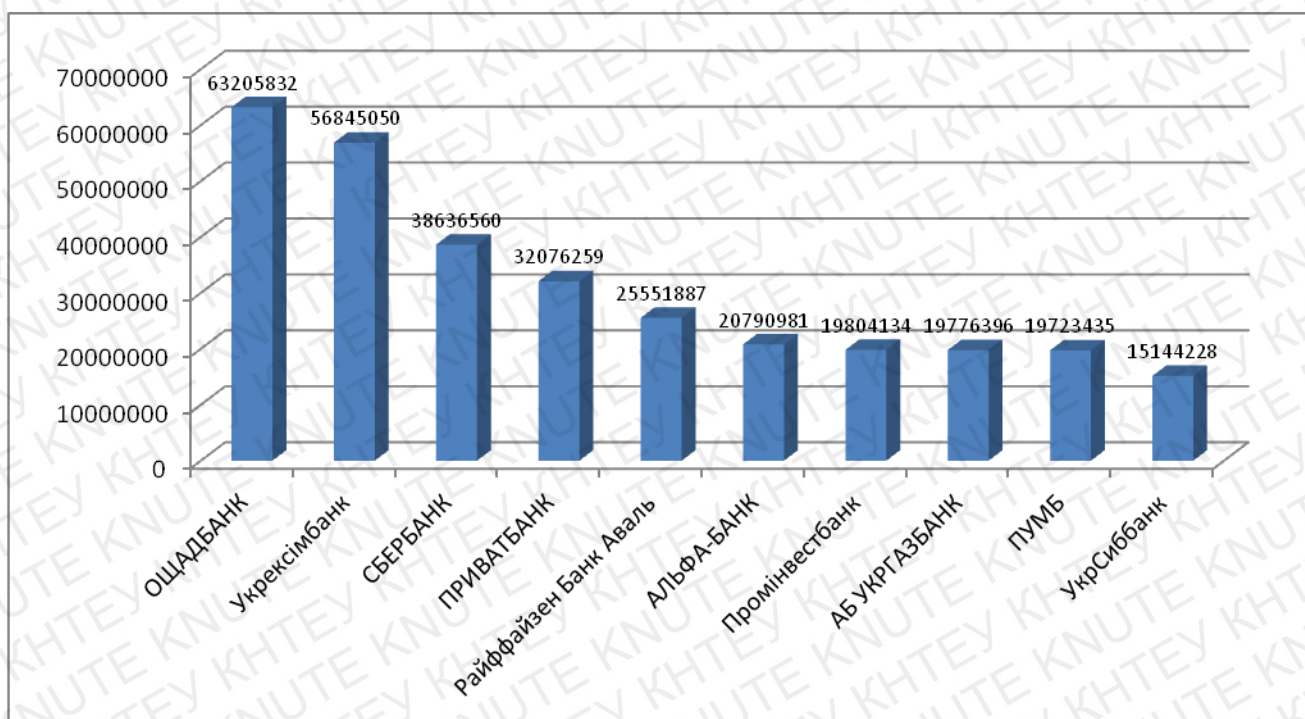

Рис. 2.4ТОП-10 рейтингу найбільших банків: кредити юридичним особам
(тис. грн.)

*Примітка: складено автором на основі [51]

З даних рис. 2.4 видно, що АТ «Райффайзен Банк Аваль» займає 5 місце за обсягом виданих кредитних коштів юридичним особам з 10 топових банків країни. В бізнес-моделі АТ «Райффайзен Банк Аваль» кредитні кошти юридичним особам становлять 53,75%, тоді як кошти фізичних осіб – 39,72%.

Після проведення стрес-тестів НБУ виявилося, що банкам України необхідно збільшення капіталу більш ніж на 100 млрд. грн. Рівень проблемних кредитів в банківській системі перевищив 50%. АТ «Райффайзен Банк Аваль», як і інші банки, зіткнувся з курсовою проблемою – він змушений повертати термінові валютні депозити, в той час як платоспроможність клієнтів за валютними кредитами стрімко знижується. У підсумку АТ «Райффайзен Банк Аваль» змушений піднімати ставки по кредитах, йти на міжбанківський ринок або залучати кошти в материнських структур.

2.2. Аналіз інфраструктури кредитної діяльності банку

Кредитна політика банку визначає завдання й пріоритети кредитної діяльності банку, засоби і методи їх реалізації, а також принципи і порядок організації власне кредитного процесу.

Кредитна політика створює основу організації процесу банківського кредитування відповідно до загальної ринкової стратегії діяльності банку та повинна чітко визначати цілі кредитування, відповідне документально-методичне забезпечення та правила їх реалізації.

Кредитна політика розробляється з урахуванням стратегії і тактики банку в галузі управління активними операціями та визначає основні напрямки кредитної діяльності:

- стандарти і критерії діяльності банківських працівників, що відповідають за видачу кредитів;
- основні дії менеджерів, що приймають стратегічні рішення щодо кредитування;
- принципи оцінки та контролю за якістю управління кредитною діяльністю у банку.[32]

Розробка кредитної політики повинна включати підготовку Меморандуму (керівництва) з кредитної політики, покликаного забезпечити реалізацію стратегічних цілей банківської діяльності у сфері кредитування. Підготовкою цього документа, як і здійсненням контролю за виконанням його вимог, повинен займатись Кредитний комітет банку.

Інфраструктура управління кредитною діяльністю в банку – це підрозділи усередині банку, які покликані створювати всі необхідні умови, які необхідні для нормального функціонування кредитної діяльності банку.

Організаційна структура управління АТ «Райффайзен Банк Аваль» включає всі необхідні форми контролю для побудови ефективного і злагодженого механізму: з боку акціонерів, Наглядової ради, Правління, Ревізійної Комісії, Служби внутрішнього аудиту над різними напрямками

діяльності банку. Розподіл повноважень, компетенцій та підпорядкованості органів управління, а також принципи їх взаємодії, закріплені в Статуті банку та положеннях про органи управління.[43]

Організаційна структура АТ «Райффайзен Банк Аваль» визначається двома основними аспектами: структурою управління банком; структурою його функціональних підрозділів та служб. Організаційна структура Центрального офісу АТ «Райффайзен Банк Аваль» наведена в Додатку Л.

Органом, що здійснює контроль за діяльністю Правління банку, є Спостережна рада банку. Функції Спостережної ради наведено на рис. 2.5.

Рис. 2.5 Функції Спостережної ради

*Примітка: розроблено автором на основі [46]

Спостережна рада утворює постійні чи тимчасові комітети з числа її членів для вивчення і підготовки питань, що належать до компетенції Спостережної ради. Їхні завдання, повноваження та порядок роботи визначаються Спостережною радою на підставі затвердженого нею положення про відповідний комітет. У банку утворено комітети з питань аудиту та з питань інформаційної політики.

З метою реалізації визначених Спостережною радою стратегії та політики управління ризиками, а також ефективного виконання окремих управлінських функцій та повноважень, у банку створено постійно діючі комітети, зокрема:

- Кредитний комітет, Комітет з проблемних кредитів, що діють на підставі відповідних положень, які затверджуються Спостережною радою;
- Тарифний комітет, Комітет з питань управління активами та пасивами, що створюються та діють у порядку, визначеному Правлінням.[48]

Правління Банку відповідає за внесення пропозицій та реалізацію всіх цілей в сфері управління ризиками та капіталом, а також за загальне управління ризиками, контроль та здійснення політики управління ризиками Групи РБІ в Банку. Регулярні звіти про управління ризиками та постійний аналіз ризиків забезпечують достатню основу для прийняття рішень членами Правління щодо доречності процедур у процесі виявлення, визначення та мінімізації ризиків.

Кредитний комітет та комітет з проблемних кредитів несуть загальну відповідальність за впровадження принципів управління ризиками та лімітів на прийняття рішень. Ці комітети відповідають за основні питання, пов'язані з ризиками, і здійснюють управління та контроль за процесом прийняття рішень стосовно ризиків, також відповідають за затвердження індивідуальних лімітів на прийняття рішень у межах, встановлених Спостережною радою Банку. Кредитний комітет приймає рішення щодо надання кредитів.

Комітет з управління активами та пасивами несе відповідальність за досягнення цілей ліквідності та їх контроль, а також за розробку стратегії Банку та її впровадження.

Тарифний комітет створюється з метою проведення політики банку в галузі вартості послуг, регулярного щомісячного аналізу співвідношення собівартості послуг та ринкової конкурентоспроможності діючих тарифів.

В організаційній структурі управління банку чільне місце займає

департамент кредитною діяльністю, яке здійснює кредитування юридичних та фізичних осіб. Банк надає кредити підприємствам та організаціям різних галузей економіки, іншим банкам, своїм філіям, населенню. Специфі-

Організаційну структуру департаменту кредитною діяльністю АТ «Райффайзен Банк Аваль» наведено на рис. 2.6.

Рис.2.6 Організаційна структура департаменту кредитною діяльністю

АТ «Райффайзен Банк Аваль»

*Примітка: розроблено автором на основі [46]

Дослідження організаційної підтримки управління кредитними ризиками в АТ «Райффайзен Банк Аваль» (рис. 2.7) дає можливість стверджувати про існування певних недоліків в організації роботи та розподілі повноважень між учасниками процесу управління.

Зокрема, створено спеціальний незалежний підрозділ по управлінню ризиками і такі функції як ідентифікація, розрахунок та управління ризиками покладаються в основному на виконуючий підрозділ.

Тому основним недоліком організаційної структури з точки зору ризик-менеджменту є розпорошення функцій по виявленню, оцінці, застосуванню заходів зниження ризику по різних підрозділах банку, до яких належать Кредитний Комітет, відділ планування, економічного аналізу та звітності, Казначейство та відділ по управлінню ліквідності, внутрішній аудитор тощо.

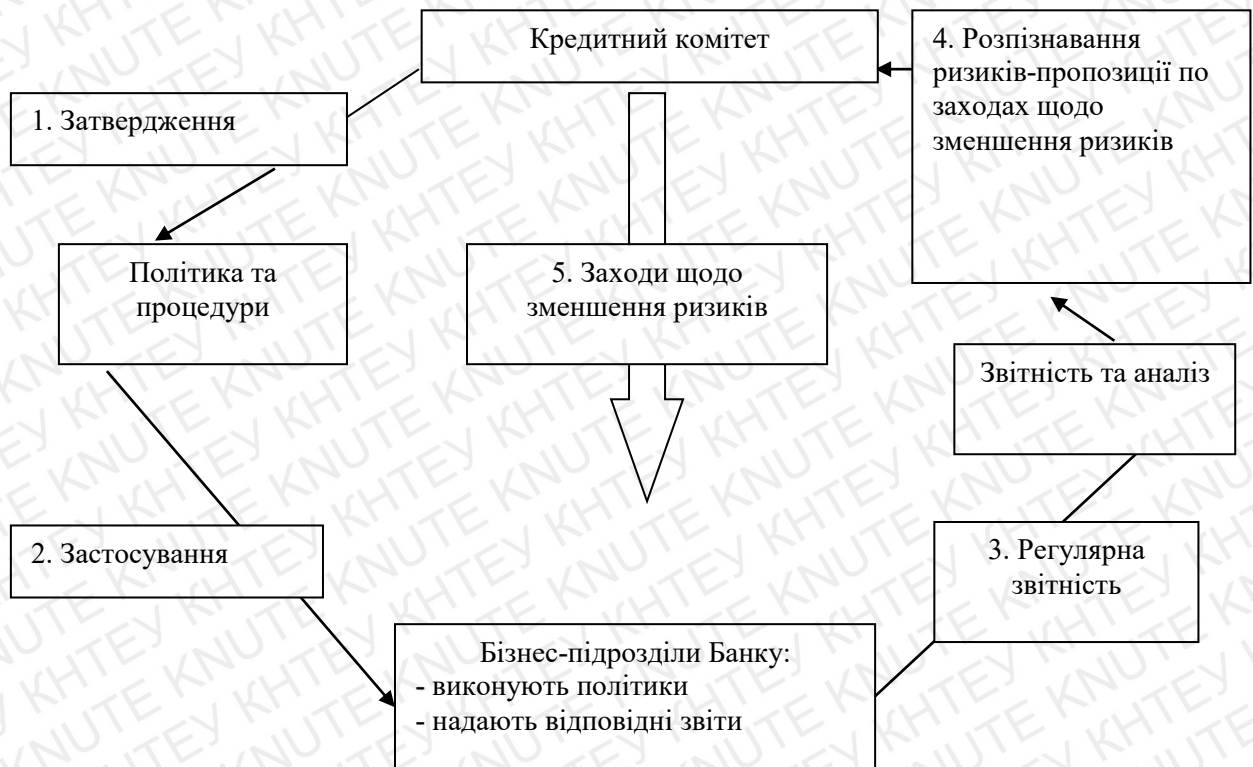

Рис. 2.7 Організаційна підтримка процесу управління кредитними ризиками
АТ «Райффайзен Банк Аваль»

*Примітка: розроблено автором на основі [46]

Отже, перевагами організаційного забезпечення кредитної політики АТ «Райффайзен Банк Аваль» є наявність спеціального підрозділу управління кредитними ризиками; достатня налагодженість процесу руху інформації, прийняття рішень, контролю за їх виконанням; зосередження функцій по прийняттю рішень щодо обмеження, уникнення або прийняття ризиків в одному органі - Кредитному комітеті.

До кредитного управління в АТ «Райффайзен Банк Аваль» віднесено такі напрями роботи за відділами: формування кредитного портфеля,

кредитування клієнтів, контроль за забезпеченням позик, контроль за кредитною діяльністю філій банку, методологія та аналіз.

Розглянемо організаційні аспекти управління кредитними операціями у АТ «Райффайзен Банк Аваль». Структура даної банківської установи орієнтована на надання різноманітних видів послуг. При здійсненні організації роботи щодо формування та реалізації кредитної політики банк керується чинним законодавством України, нормативно-правовими актами Національного банку України, Статутом та внутрішніми нормативними документами: Положенням про кредитну політику; Положенням про Кредитний комітет; Керівництвом по кредитних процедурах.

Кредитна політика АТ «Райффайзен Банк Аваль» спрямована на формування якісного кредитного портфеля, використовуючи принципи диверсифікації. Виконання цієї умови дозволяє цьому банку запобігти високої концентрації кредитів в одному секторі. Диверсифікація кредитного портфеля здійснюється по регіонах України та по галузях, зосередивши кредитну діяльність на пріоритетних для АТ «Райффайзен Банк Аваль» напрямках, що характеризуються прогнозним позитивним розвитком ринку, достатньою дохідністю та відомою для банку структурою і характером бізнесу.

Основні стратегічні завдання з управління кредитним портфелем та ризиками на відповідний плановий період затверджує Спостережна Рада банку. Загальне керівництво і контроль забезпечує Правління банку і колегіальні органи (комітети). Спостережна рада відповідає за загальний підхід до управління кредитним портфелем банківської установи та ризиками, а також здійснює затвердження стратегії та принципів управління. Правління банку контролює процес управління кредитним портфелем та ризиками у АТ «Райффайзен Банк Аваль» в цілому.

Важливим напрямом в організації управління кредитним портфелем є управління ризиками. Для забезпечення комплексного управління ризиками у

АТ «Райффайзен Банк Аваль» створено Департамент управління ризиками, у структурі якого функціонують підрозділи:

- управління кредитними ризиками корпоративного бізнесу;
- управління кредитними ризиками роздрібного бізнесу;
- підрозділ з управління ринковими ризиками та ризиком ліквідності;
- підрозділ з управління операційними ризиками та внутрішнього контролю;
- підрозділ з оцінки застав.

Департамент управління ризиками відповідає за впровадження та здійснення процедур, пов'язаних з управлінням ризиками для забезпечення незалежного процесу контролю. Він має підрозділи, які відповідають за такі аспекти: кредитні ризики за кредитами, наданими юридичним особам; кредитні ризики за кредитами, наданими фізичним особам; оцінка застави; ринкові та операційні ризики [46].

Система управління кредитним портфелем у АТ «Райффайзен Банк Аваль» постійно вдосконалюється та спрямовується не лише на виконання вимог та рекомендацій Національного банку України, зовнішніх аудиторів, міжнародних рейтингових агентств, Базельського комітету з банківського нагляду, а і прийняття упереджувальних заходів щодо запобігання втратам активів, доходів, капіталу, платоспроможності, ліквідності, а також на відповідальне ставлення до коштів клієнтів та гарантоване виконання усіх зобов'язань перед клієнтами банку.

2.3. Процедура прийняття та реалізації кредитної політики банку

Забезпечення стабільного прибутку АТ «Райффайзен Банк Аваль» від кредитних операцій, ефективне розміщення кредитних ресурсів є основними завданнями у впровадженні кредитної політики банку. Однак для досягнення цих завдань необхідно не лише розробити ефективну кредитну політику, але і організувати кредитний процес у банківській установі таким чином, щоб в

управлінні кредитним портфелем використовувалися всі прогресивні надбання кредитної політики.

Метою розробки кредитної політики АТ «Райффайзен Банк Аваль» є забезпечення контролю над ризиками (непрямим валютним, процентним, операційним ризиками і ризиком ліквідності) у процесі найбільш ефективного розміщення кредитних ресурсів для одержання максимально можливого доходу від кредитних операцій при дотриманні оптимального співвідношення між прибутковістю і рівнем кредитного ризику в умовах активного просування банку в пріоритетних галузях економіки та регіонах присутності банку

Технологія формування кредитної політики – це сукупність методів, які забезпечують систематичне і безперервне виявлення, аналіз і контроль факторів, що впливають на формування кредитної політики банку, розробку та реалізацію комплексного гармонізованого впливу на них, у результаті чого забезпечується досягнення цілей і завдань кредитної політики банку у визначений проміжок часу. [54]

АТ «Райффайзен Банк Аваль» використовує наступну технологію формування кредитної політики банку:

На першому (підготовчому) етапі здійснюється аналіз, об'єктами якого є стан і зміни факторів, що впливають на пріоритетність і напрями кредитної політики банку з точки зору планових обсягів кредитного портфеля та його зростання, галузевої спрямованості, типу клієнтів, видів кредиту, організації процесу кредитування тощо. На нашу думку, факторами, що впливають на формування кредитної політики АТ «Райффайзен Банк Аваль», є умови, що визначають його реальну й потенційну спроможність реалізувати розроблену стратегію на ринку кредитних послуг у визначений проміжок часу.

Склад внутрішніх факторів, що визначають особливості формування кредитної політики АТ «Райффайзен Банк Аваль» об'єднаному дві групи. Перша група визначає цілі діяльності АТ «Райффайзен Банк Аваль» на ринку банківських послуг у цілому. Оскільки, як уже зазначалось, цілі кредитної

політики підпорядковуються загальним цілям діяльності банку, то й засоби її реалізації повинні узгоджуватись і не вступати у протиріччя з банківською стратегією. Друга група внутрішніх факторів визначає наявні в АТ «Райффайзен Банк Аваль» ресурси і технології, що забезпечують досягнення поставлених цілей, зокрема:

- фінансове забезпечення (якість управління формуванням ресурсів банку, зокрема: достатність капіталу банку для покриття кредитних ризиків і забезпечення планового зростання кредитного портфеля; наявність ресурсів банку, узгоджених за об'ємними, часовими і вартісними характеристиками з поточними і прогнозованими кредитними операціями);
- організаційне забезпечення (ефективність як організаційної структури банку в цілому, так і організаційного забезпечення кредитного процесу зокрема);
- кадрове забезпечення (система управління персоналом, корпоративна культура, підвищення кваліфікації персоналу, поліпшення умов праці працівників банку, наявність матриці розподілу відповідальності, наявність моделі компетенції і повноважень);
- технологічне забезпечення (наявні техніки і технології, наявність моделей, матриці моделей кредитних бізнес-процесів, моделі оточення бізнес-процесів, технологічних карток);
- інформаційне забезпечення (наявність моделі бібліотеки документів, інформаційних систем і баз даних).

Після завершення цього процесу на другому етапі проводиться остаточне визначення цілей кредитної політики АТ «Райффайзен Банк Аваль» та критеріїв їх досягнення, на основі чого відбувається розробка кредитної стратегії, під якою розуміється деталізована сукупність рішень із забезпечення досягнення цілей кредитної політики банку з урахуванням впливу зовнішніх факторів, базуючись на пропозиції конкурентоспроможних кредитних продуктів, здатності до ефективного управління ресурсами, підтримці прийнятного рівня ризиків і забезпеченні стійкості банку. Вибір

кредитної стратегії передбачає формування альтернативних варіантів досягнення цілей кредитної політики, їх оцінку і вибір оптимальної стратегічної альтернативи для реалізації. Для цього застосовується інструментарій, що включає кількісні методи прогнозування, сценарний аналіз, інструментарій портфельного аналізу тощо.

На третьому етапі в межах розробленої кредитної політики АТ «Райффайзен Банк Аваль» здійснюють розробку основних параметрів організації кредитного процесу:

- визначення повноважень у сфері надання кредитів, якими наділений кожен кредитний працівник і кредитний комітет;
- визначення обов'язків з передачі прав і надання інформації в межах бізнес-процесів кредитування;
- вимоги до перевірки, оцінювання та прийняття рішень за кредитними заявками клієнтів;
- формування стандартів оцінки кредитоспроможності позичальників і диференціації умов кредиту;
- формування вимог до інформаційного забезпечення, зокрема необхідної документації, яка додається до кожної кредитної заявки, а також документації, яка зберігається у кредитній справі (фінансова звітність, договори гарантії і застави тощо);
- визначення прав працівників банку з детальним визначенням того, хто відповідає за зберігання і перевірку кредитних справ;
- формалізація правил прийняття, оцінювання та реалізації кредитного забезпечення;
- опис політики та практики встановлення процентних ставок і комісій за кредитами, умови погашення кредитів;
- опис стандартів якості, які застосовуються до всіх кредитів;
- опис практики виявлення, аналізу та розв'язання ситуацій, пов'язаних із проблемними кредитами тощо.

На наступному етапі відбувається формування механізму контролю за реалізацією кредитної політики АТ «Райффайзен Банк Аваль», який передбачає сукупність дій суб'єктів управління, спрямовану на постійне спостереження за факторами, що впливають на можливість реалізації кредитної політики банку, з метою своєчасного виявлення відхилень фактичних результатів кредитної діяльності від запланованих і прийняття оперативних управлінських рішень, що забезпечують досягнення її цілей у визначеному проміжку часу.

На заключному етапі здійснюють загальне оцінювання ефективності розробленої кредитної політики АТ «Райффайзен Банк Аваль». Слід підкреслити, що не існує уніфікованих критеріїв ефективності кредитної політики банку. Їхній склад та оптимальні значення визначаються, насамперед, обраним банком типом кредитної стратегії, ураховуючи економічну, політичну та соціальну ситуації в регіоні його функціонування або приймаючи до уваги всю сукупність зовнішніх і внутрішніх ризиків, які впливають на його роботу.

Отже, технологія формування і реалізації кредитної політики АТ «Райффайзен Банк Аваль» – це сукупність методів, що забезпечують систематичне і безперервне виявлення, аналіз і контроль факторів, що впливають на формування і реалізацію кредитної політики банку, розроблення та реалізацію комплексного гармонізованого впливу на них, у результаті чого забезпечується досягнення цілей і завдань кредитної політики банку у визначений проміжок часу.

Результати проведеного дослідження кредитної політики банку дали підставу зробити наступні висновки:

Об'єктом дослідження в роботі обрано АТ «Райффайзен Банк Аваль», який надає короткострокові та довгострокові кредити платоспроможним підприємствам і іншим господарським структурам, які мають самостійний баланс і власні кошти.

Проведений аналіз кредитної діяльності банку показав, що розмір кредитного портфеля АТ «Райффайзен Банк Аваль» на кінець 2017 року становив 44,8 млрд. грн. За рік відбулося скорочення портфеля на 9,4 млрд. грн. (17,37%). За весь аналізований період норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (Н7) не перевищує норму, тому в разі невиконання контрагентом своїх зобов'язань, активи банку не можуть постраждати. Норматив великих кредитних ризиків (Н8) за аналізований період не перевищується, а це означає, що банк забезпечує адекватність регулятивного капіталу.

У АТ «Райффайзен Банк Аваль» сформовано самостійний відділ оцінювання кредитоспроможності потенційних позичальників, який тільки вивчає кредитоспроможність клієнтів та веде відповідну картотеку по кожному з них. Організація формування та реалізація кредитної політики в АТ «Райффайзен Банк Аваль» засновується на функціональному розмежуванні обов'язків персоналу кредитних відділів. Чіткий, правильний розподіл функцій між працівниками кредитних відділів сприяє досягненню високого професіоналізму, дозволяє уникнути прийняття хибних рішень, а також дозволяє отримати конкурентні переваги на ринку.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ

БАНКУ

3.1. Регулювання кредитної діяльності банків стандартами Базельського комітету

Вітчизняне законодавство (ст. 66. Закону України «Про банки та банківську діяльність») відрізняє дві форми регулювання банківської діяльності: адміністративне та індикативне [23].

В основу адміністративного регулювання покладено використання засобів впливу переважно організаційно-владного характеру, які утворюють цілісну систему та забезпечують нормальне функціонування банківської системи України.

Індикативне регулювання передбачає за допомогою інструментів грошово-кредитної політики здійснювати регулювання грошового обігу та кредитування економіки.

Форми регулювання банківської діяльності наведено на рис.3.1.

Як видно з рис. 3.1, банківський нагляд є невід'ємною складовою частиною банківського регулювання.

Банківський нагляд може бути ефективним тільки в тому випадку, якщо він здійснюється:

- у відповідному макроекономічному середовищі;
- у режимі розумної та стійкої макроекономічної політики;
- при добре розвиненій інфраструктурі;
- за ефективної ринкової дисципліни;
- за наявності процедур для ефективного розв'язання проблем, що виникають, і механізму, здатного забезпечити належний рівень системного захисту (або безпеки і надійності кредитних організацій) [30].

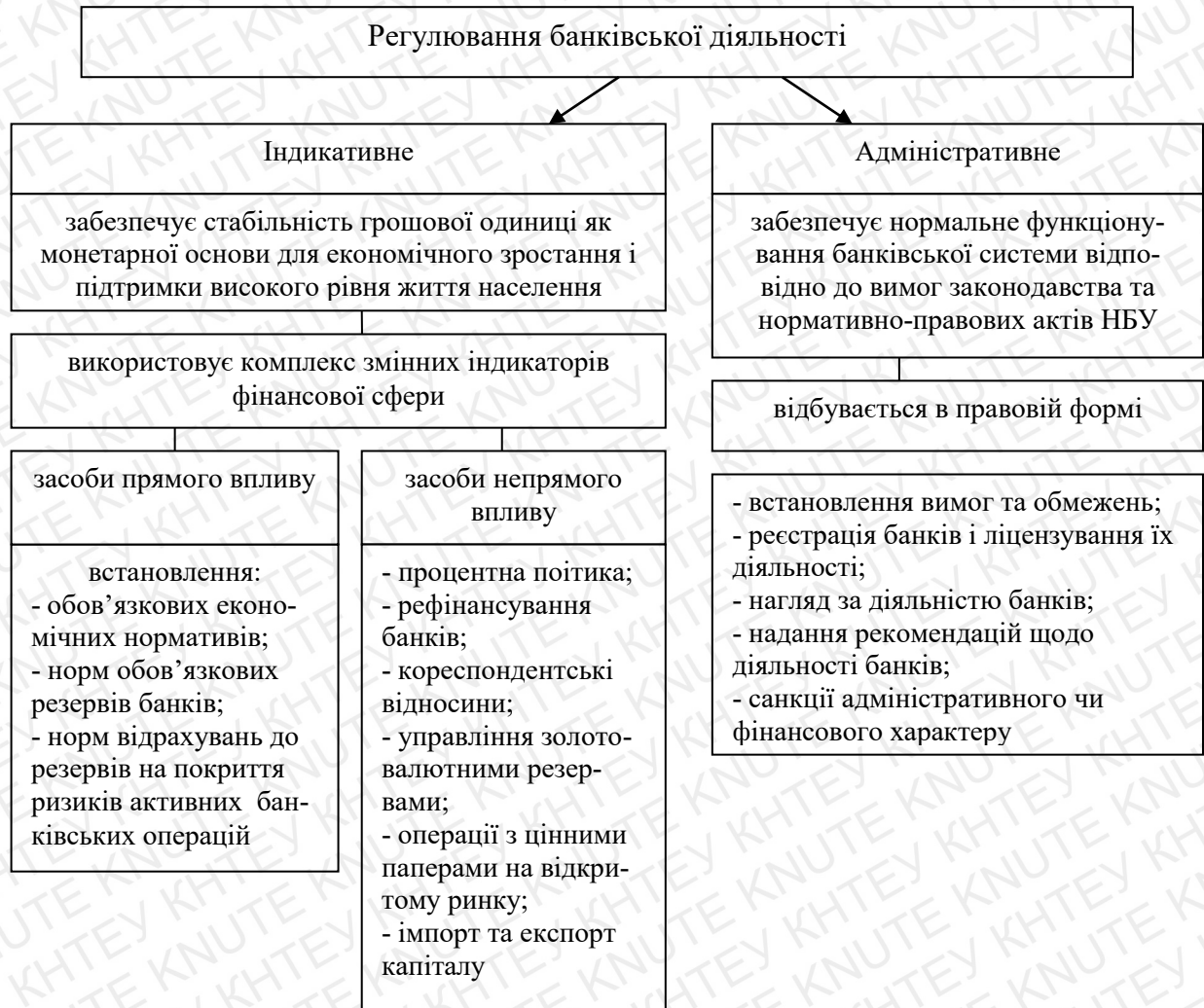

Рис.3.1 Форми регулювання банківської діяльності

*Примітка: розроблено автором за даними [8; 17; 43]

Складність внутрішньої побудови функціонального комплексу операцій, які входять до складу механізму банківського нагляду, визначає необхідність формування єдиного підходу щодо узгодження змісту і процедур виконання даних функцій, що має забезпечити дієвість наглядової діяльності у цілому. Створення такого підходу насамперед має ґрунтуватися на упорядкуванні системи принципів, дотримання яких в процесі розбудови механізму банківського нагляду буде сприяти вирішенню зазначеного завдання [55].

Введення європейських уніфікованих правил ведення банківського бізнесу, а також норм банківського регулювання і нагляду дозволить Україні досягти загальноєкономічної та фінансової стабільності в нових умовах.

Значну допомогу в цьому Україна надає співробітництво з міжнародними організаціями та наглядовими органами країн ЄС у сфері банківського бізнесу. Тому впровадження у вітчизняну банківську систему стандартів, розроблених Базельським комітетом з банківського нагляду і регулювання, дозволить забезпечити стабільне функціонування банків, зменшити негативний вплив банківських ризиків на економічний розвиток, розширити кредитування реального сектора економіки як за допомогою вітчизняного капіталу, так і європейських інвестицій.

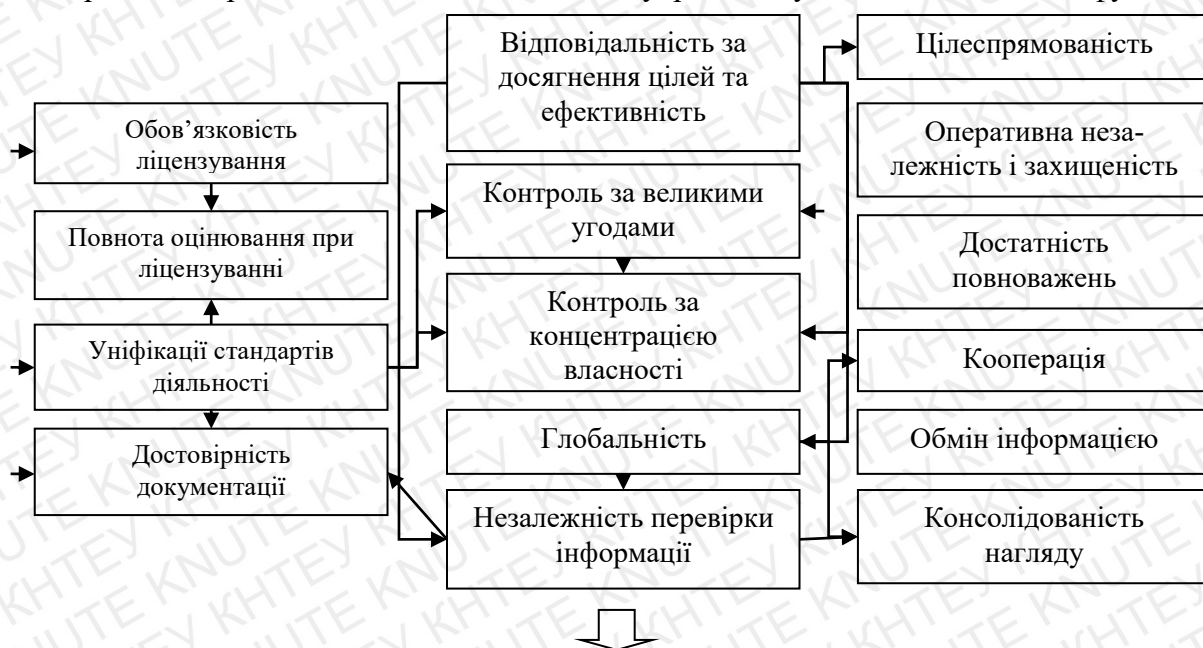
Слід зазначити, що ще у 2007 р. Україна однією з перших пройшла оцінку виконання Базельських Основних принципів ефективного банківського нагляду в рамках Програми оцінки фінансового сектору України. Згідно звіту фахівців спільної місії МВФ та Світового банку, НБУ зробив значні кроки на шляху ефективного впровадження стандартів Базельського комітету з банківського нагляду та найкращої міжнародної практики. [26]

В даний час Україною повністю або переважно виконуються 25 Базельських Основних принципів:

- передумови для ефективного банківського нагляду;
- ліцензування і структура;
- пруденційні норми і вимоги;
- методи поточного банківського нагляду;
- стандарти бухгалтерського обліку;
- заходи наглядового реагування;
- міжбанківська міжнародна діяльність [35].

Систематизація принципів банківського нагляду, запропонованих Базельським комітетом з банківського нагляду, проілюстрована на рис. 3.2.

Принципи організації банківського нагляду, розподілу відповідальності та функцій

Принципи здійснення банківського нагляду

Рис. 3.2 Принципи банківського нагляду, запропоновані Базельським Комітетом з банківського нагляду

*Примітка: узагальнено автором на основі [55]

Банківський нагляд постійно вдосконалюється і розвивається. Зокрема, подолання негативних наслідків світової фінансової кризи зумовило необхідність концептуальних змін у системі банківського нагляду:

- по-перше, головним джерелом фінансової нестабільності країни виступають ризики, тому необхідно створити систему моніторингу та управління ризиками, а також перейти на ризик-орієнтований підхід в банківському нагляді;
- по-друге, необхідно підвищити рівень публічності банків і розкриття інформації про їх діяльність;
- по-третє, надмірне державне регулювання і втручання в банківський бізнес не сприяє її ефективності і стабільності в сучасних ринкових умовах, тому необхідно посилити самоорганізацію і відповідальність банків в оцінці усіляких ризиків.[61]

Як відповідь на світову фінансово-економічну кризу в Європі були сформульовані треті правила Базельського Комітету з банківського нагляду (Базель 3), суть яких полягає в акцентуванні уваги на трьох аспектах банківської діяльності:

1) Посиленні вимог до якості капіталу. Значні втрати економіки та банківського сектору в період світової фінансової кризи 2008–2009 рр., а також тривала рецесія змусили європейські держави задуматися про необхідність формування «антициклічного буферу» капіталу.

2) Запровадженні коефіцієнту левериджу (відношення обсягу позичкових коштів до власних) на рівні 3% та нових коефіцієнтів ліквідності: коефіцієнту ліквідного покриття та коефіцієнту чистого стабільного фінансування.

3) Реформуванні механізмів гарантування вкладів населення. Рекомендований мінімум для банків країн ЄС встановлено на рівні 100 тис. євро (в Україні – 200 тис. грн.) [42].

Більш детально вплив цих напрямків банківської діяльності на мікро- та макrorівнях представлено в табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Вплив принципів «Базель-3» на мікро-, мезо- та макрорівні

Рівні впливу	Аспекти банківської діяльності		
	Посилення вимог до якості капіталу	Запровадження коефіцієнта левериджу	Реформування механізмів гарантування вкладів
Окремого банку	дозволить протидіяти шоківим впливам, ефективніше управляти ринковим, кредитним та операційними ризиками; зниження прибутків, перегляд моделі ведення банківського бізнесу за рахунок відмови від участі у високоризикованих, але прибуткових операціях та повернення до простих схем бізнесу	покращення системи ризикенеджменту; контроль рівня ліквідності та якості джерел залучення коштів, запобігання прискореному росту боргового навантаження, врахування ризиків позичальників у кредитній політиці банків.	стимулювання припливу депозитів, зниження ризиків раптового відпливу депозитів у разі розгортання панічних настроїв
Банківської системи	прискорення процесів капіталізації, запобігання швидкому зростанню зовнішніх запозичень банків у фазі економічного піднесення, що передуює кризі, посилення тенденцій консолідації та монополізації, послаблення конкуренції і полегшення державного контролю банківської системи	послаблення ризиків ліквідності, посилення конкуренції за надійні джерела фінансування; зміцнення банківської системи	посилення конкуренції на депозитному ринку, розширення і покращання якості ресурсної бази
Макроекономічний	підвищення стійкості фінансової системи, збереження макроекономічної стабільності, згладжування економічних циклів за рахунок послаблення проциклічного впливу кредитування, забезпечення сталих темпів розвитку економіки	зниження ризиків боргової кризи, упередження кризи ліквідності за одночасного звуження фінансових можливостей щодо розширеного кредитування економічного розвитку	підвищення довіри до банківської системи та стримування панічних настроїв, стимулювання процесу заощадження, покращання умов для ефективної роботи механізму трансформації заощадження в інвестиції

*Примітка: розроблено автором за даними [64]

Стандарти «Базеля 3» європейські країни запланували вводити поступово до 2019 р. Важливо, що банки мали сформувати статутні фонди за новими правилами до 2015 р., а буферний капітал – до 2019 р. [26, с. 91].

Впровадження правил «Базеля 3» на Україну вплине опосередковано [58, с. 95].

Нині банківський сектор в країні приведений у відповідність до стандартів «Базеля 1» та частково «Базеля 2», поетапне впровадження якого повинно завершитися до 2020 р. Імплементация інших стандартів в Україні є винятком. Ці вимоги реалізують переважно банки з іноземним капіталом. Очевидно, що європейські банки будуть вимагати від українських дочірніх компаній відповідності стандартам «Базеля 3», однак цей перехід буде індивідуальним і поетапним.

Рекомендації щодо вдосконалення техніки оцінки кредитних ризиків та управління ними містяться у звіті нормативів, іменованих «Базель-2».

Документ «Базель-2» розділений на чотири частини (рис. 3.3). Перша частина – область застосування – описує вимоги до капіталу, що застосовуються всередині банківської групи, розрахунок мінімальних вимог до капіталу для покриття кредитних і операційних ризиків. У другій частині викладені аспекти оцінки ринкового ризику за фінансовими інструментами торгового портфеля. Третя і четверта частина містять положення по процедурам нагляду і ринкової дисципліни.

Система «Базель-2» пропонує кілька варіантів оцінок кредитних ризиків банків, починаючи від найпростіших до найскладніших, які припускають наявність у банків власних внутрішніх рейтингових систем, що дозволяють банкам віднести позичальників в ту чи іншу групу з точки зору ймовірних втрат.

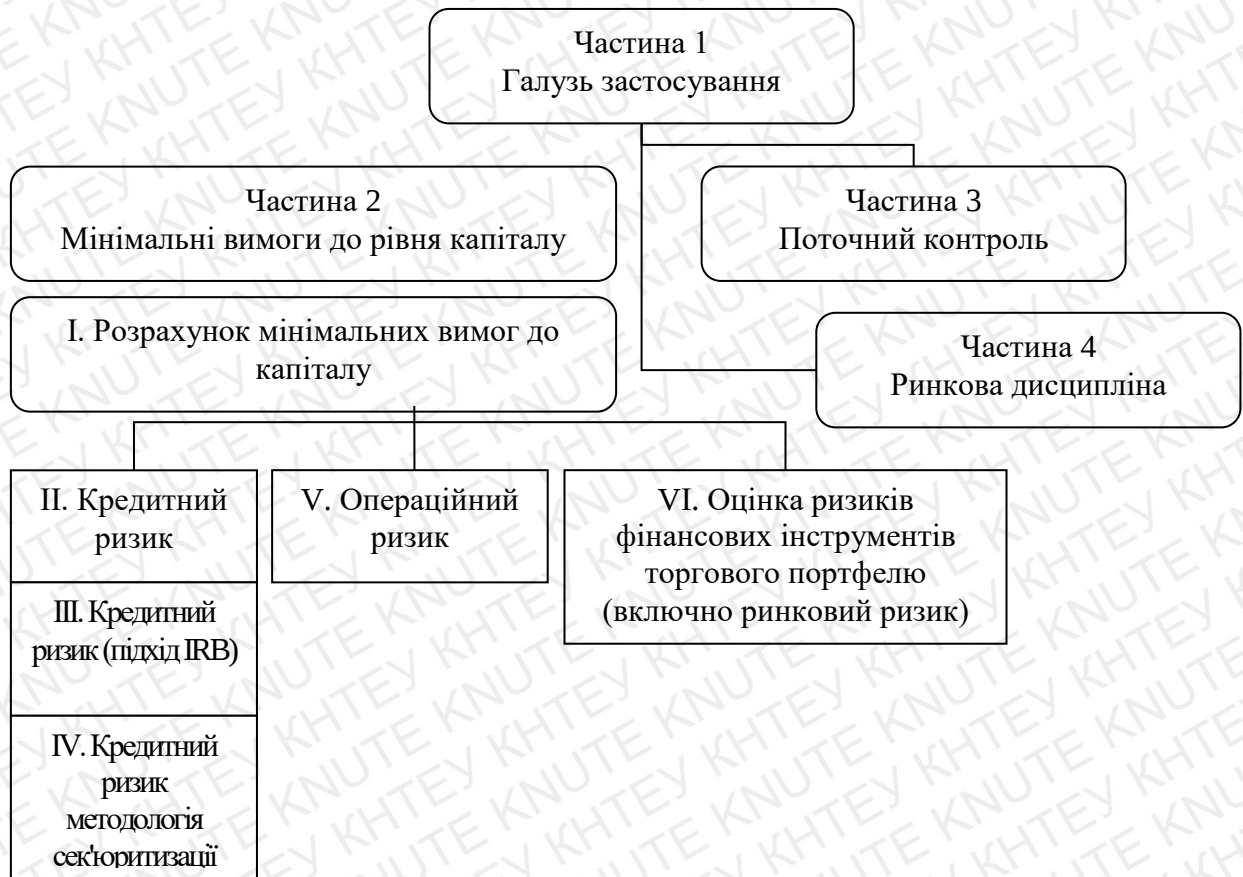

Рис. 3.3 Схема документа «Базель-2»

*Примітка: узагальнено автором на основі [29, 55, 64]

Приєднання до базельських угод стає конче необхідним і для банківського сектора, і для національної економіки в цілому. Без освоєння стандартів «Базель-2» українська банківська система виявиться поглиненою іноземним банківським капіталом, або її просто ізолюють від основних міжнародних фінансових потоків. Така ситуація негайно зведе нанівець всі урядові плани щодо збільшення ВВП, так як іноземні інвестиції не прийдуть в країну, чий банківський сектор знаходиться в стані фінансової ізоляції.

3.2. Міжнародний досвід формування та реалізації кредитної політики банку

Кредитна діяльність є одним з основоположних критеріїв, за яким оцінюється якість банківської діяльності. У світовій практиці саме з

кредитуванням пов'язана значна частина прибутку банку. У свою чергу, неповернення кредитів, особливо великих, може призвести банк до банкрутства, а в силу його місця і ролі в національній економіці – до низки банкрутств пов'язаних із ним підприємств, банків і приватних осіб. Тому управління кредитними операціями є необхідною частиною стратегії і тактики виживання та розвитку будь-якого банку [12].

З метою використання міжнародного досвіду в Україні потребує розгляду процес формування і реалізації кредитної політики банків у зарубіжних країнах, який особливо важливий для України як держави, яка прагне вийти на світовий рівень успішного функціонування банківської системи та економічного розвитку в цілому. Це необхідно не тільки для підвищення конкурентоспроможності України на світовому ринку банківських послуг, а й для повернення втрачених позицій у світовому співтоваристві.

У країнах, що мають розвинену кредитну систему, особливістю сучасної банківської діяльності є виконання безлічі банківських операцій з широкою клієнтурою.

Зараз, коли більшість нових вимог до капіталу і ліквідності виконуються, європейські банки приділяють більше уваги вимогам до фінансових ресурсів і підтримці рівня прибутковості бізнесу. При цьому багатьом банкам необхідно буде найближчим часом впроваджувати структурні і технічні зміни, наприклад, відповідно до вимог МСФЗ 9, директиви про ринки фінансових інструментів MiFID II (введення в січні 2018 г.) і генерального регламенту про захист персональних даних (введення в травні 2018 г.). Керівництво банків також зайнято питанням планування подальших структурних змін, необхідність яких викликана виходом Великобританії з ЄС і вимогами щодо фінансового оздоровлення і санації.

Багато найбільших європейських банки все ще усувають дорогі наслідки порушення законодавства і беруть участь в масштабних проектах по оптимізації систем контролю. Від 50% до 75% витрат банків на управління

ризиком ведення діяльності витрачається на конкретні проекти, а не на повсякденну роботу.

Банки в Європі успішно відмовляються від неприбуткових видів діяльності і ринків. Наприклад, в області банківського обслуговування великих корпоративних клієнтів європейські банки закрили деякі напрямки бізнесу, які, за оцінками Oliver Wyman, принесли їм в 2009 р 10 млрд євро виручки, що становить 10% від загальної виручки від обслуговування корпоративних клієнтів (рис. 3.4).

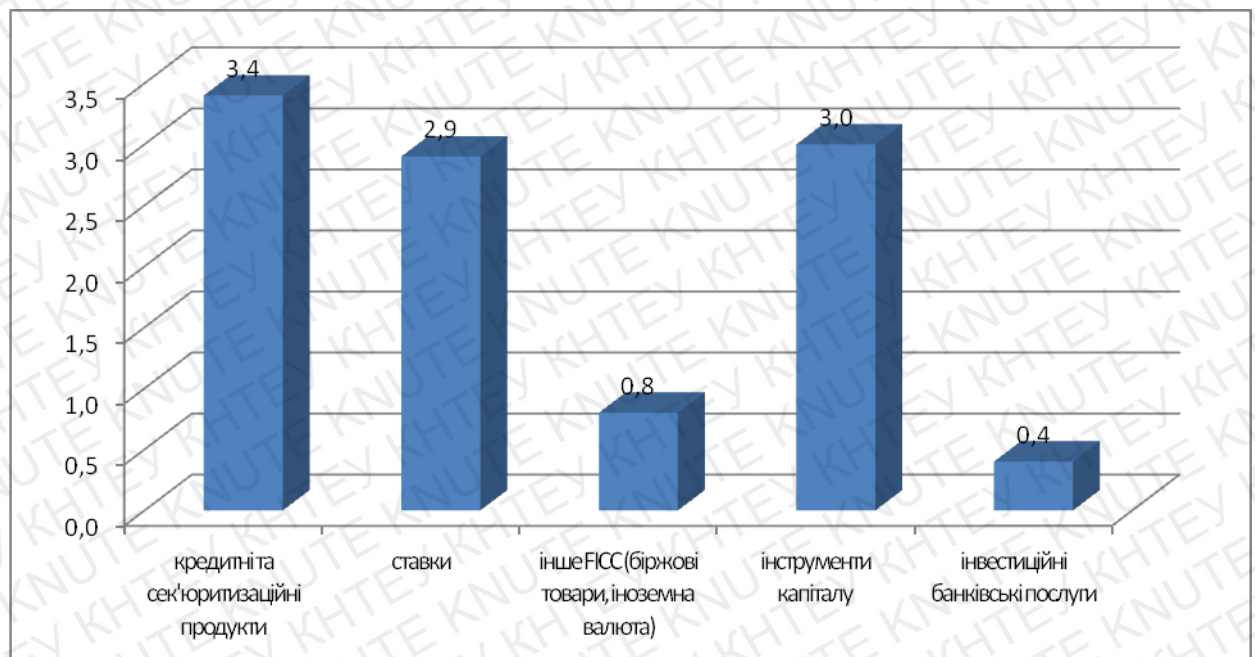

Рис. 3.4 Відмова від деяких напрямків бізнесу в області банківського обслуговування великих корпоративних клієнтів з 2009 року (в млрд євро)

*Примітка: складено автором на основі [21]

Банки також закривають напрямки бізнесу з кредитування придбання комерційної нерухомості (така практика особливо поширена серед іспанських банків, тому що це обов'язкова умова для отримання державної підтримки) і фінансуванню покупки морських суден (напр., HSH Nordbank і Commerzbank).

Крім того, деякі європейські банки вирішили зосередитися на внутрішньому ринку. Так, банк Barclays припинив діяльність в Італії, Deutsche Bank і BNP Paribas - в Росії, HSBC - в Бразилії і на багатьох інших

ринках. За нашими оцінками, тільки 30-40% банків все ще планують закриття додаткових напрямків бізнесу.

Банки різних країн перебувають на різних етапах реструктуризації. Статус реструктуризації також визначається особливостями економічної кризи на локальному ринку, типом заставного забезпечення і статусом прав кредиторів. Банкам виявилось простіше працювати з кредитами, які стали проблемними через цінові бульбашок на ринку нерухомості, ніж з проблемними кредитами корпоративних клієнтів або малого та середнього бізнесу, які постраждали в результаті високої конкуренції. Реструктурувати кредити корпоративних клієнтів і сегмента МСБ зазвичай складніше, тому що дані компанії часто отримують фінансування від декількох банків, що ускладнює координацію дій кредиторів.

Очікується, що банки, що працюють в країнах з високою часткою проблемних кредитів (таких як Греція, Італія та Португалія), в наступні п'ять років продовжать процес реструктуризації, списання та продажу проблемних кредитів, щоб значно знизити ризики.

На деяких ринках у банків з'явилася можливість реалізовувати проблемні кредити за ціною близькою до балансової вартості завдяки взаємному зниженню апетитів продавців і покупців і прагненню інвесторів до підтримки прибутковості; зокрема, це відноситься до кредитів, забезпечених нерухомістю. На інших ринках розглядається можливість введення додаткових механізмів державної підтримки за рахунок зміни законодавства (наприклад, для прискорення процесів оздоровлення), створення або розвитку фондів проблемних активів, що фінансуються державою, або платформ з обслуговування боргу.

Одна з основних проблем, що уповільнюють процеси ліквідації проблемних кредитів в Європі, полягає в тому, що покупці і продавці не можуть домовитися про час здійснення угоди. Банки не поспішають продавати проблемний кредит, якщо зберігається можливість стягнути його в

повному обсязі, а інвестори хочуть придбати кредит якомога раніше, щоб провести успішну реструктуризацію.

Стійкість економічного зростання в будь-якій країні залежить від спроможності банківської системи забезпечувати потреби суб'єктів господарювання необхідними кредитними ресурсами. Однак загальна тенденція кредитних операцій вітчизняних банків на сучасному етапі розвитку характеризується значним зменшенням обсягів кредитування та збільшенням частки проблемних позик у кредитних портфелях банку, це свідчить про недосконалість методів і підходів до формування і реалізації кредитної політики банків в Україні.[58]

Проблема простроченої заборгованості залишається актуальною для банківського сектора України, про що свідчать основні показники діяльності банків про постійне зростання обсягів проблемних кредитів.

Таким чином, для ефективної діяльності банків і суб'єктів господарювання перші повинні змінити свої традиційні загальні підходи до кредитування і застосовувати індивідуальний підхід до кожного позичальника, врахувавши потреби кожного сектора економіки та можливості погашення для окремого позичальника. У цьому плані банкам варто звернути увагу на зарубіжні кредитні технології, які розробляють для кожного позичальника індивідуально, залежно від оцінки позичальника, його доходів, потреб у кредитних ресурсах та особливостей сфери його діяльності.

Отже, ослаблення банківської системи через посилення негативного впливу світової фінансової кризи певною мірою сприяло переоцінці кредитних ризиків і зміні механізмів їх виявлення. Однак розгортання фінансової кризи, яка стала каталізатором прояву наявного кризового потенціалу, актуалізувало дослідження передумов його формування й результатів прояву з метою вироблення зважених підходів до реалізації банківськими установами кредитної політики.

Головною метою розробки ефективної кредитної політики зарубіжних банків є контроль над ризиками під час ефективного розміщення кредитних ресурсів для отримання максимального доходу від кредитних операцій.

Управління кредитним ризиком вимагає від банкірів постійного контролю за структурою портфеля позик та їхнім якісним складом. У рамках дилеми «прибутковість – ризик» банкіри змушені обмежувати норму прибутку, страхуючи себе від зайвого ризику. Вони повинні проводити політику розосередження ризику і не допускати концентрації кредитів у декількох крупних позичальників, що може викликати серйозні наслідки в разі непогашення позики одним із них. Банк не повинен ризикувати засобами вкладників, фінансуючи спекулятивні (хоча і високоприбуткові) проекти. За цим уважно спостерігають банківські органи контролю в ході періодичних ревізій[7].

Якість кредитного портфеля банку і розумність його кредитної політики є тими аспектами діяльності банку, на які особливу увагу звертають контролери при перевірці банку. Якщо взяти як приклад таку країну, як США, то відповідно до Єдиної міжагентської системи присвоєння рейтингу діяльності банку кожному банку привласнюється числовий рейтинг, заснований на якості портфеля його активів, у тому числі кредитного портфеля. Можливі значення рейтингу є такими: 1 – хороший рівень діяльності; 2 – задовільний рівень діяльності; 3 – середній рівень діяльності; 4 – критичний рівень діяльності; 5 – незадовільний рівень діяльності.

Що вищий рейтинг якості активів банку, то рідше його перевіряють федеральні банківські агентства. Контролери звичайно перевіряють банківські кредити, розмір яких перевищує встановлений мінімальний рівень, і вибірково – дрібні кредити.

Причиною нестабільності банку може з'явитися його надмірна залежність від невеликого числа кредиторів та / або вкладників, однієї галузі або сектору економіки, регіону чи країни, нарешті, від одного напрямку ділової активності. Рівень ризику безпосередньо залежить від ступеня

концентрації. Під ризиком кредитної концентрації розуміються ризики, що виникають у зв'язку з концентрацією кредитів, позик, позабалансових зобов'язань тощо. Оскільки оцінка концентрації ризику повинна максимально відображати потенційні збитки, які можуть виникнути в результаті неплатоспроможності окремого контрагента банку, вона повинна включати в себе суму кредитного ризику, пов'язаного як з фактичними, так і потенційними вимогами усіх видів, у тому числі позабалансовими.

3.3. Шляхи вдосконалення кредитної політики у АТ «Райффайзен Банк Аваль»

Основними негативними факторами, які впливають на результати кредитної діяльності АТ «Райффайзен Банк Аваль» є:

1. Збільшення частки простроченої заборгованості по споживчих кредитах;
2. Зменшення прибутковості кредитних операцій банку.

АТ «Райффайзен Банк Аваль» компенсує можливі втрати по позиках, резервуючи активи під їх можливі втрати, тим самим банк убезпечить себе від зростання простроченої заборгованості. Подібні дії позитивно позначаються на відповідності критеріям надійності, але призводять до зниження прибутку.

Мінімізація кредитного ризику дозволить більш ефективно управляти якістю портфеля кредитної організації. Існує кілька методів управління ризиками портфеля кредитування:

- лімітування;
- диверсифікація;
- страхування.[38]

Розглянемо ці методи більш докладно.

Лімітування, як метод управління кредитним ризиком портфеля банку, є призначенням максимальних сум витрат, в залежності від виду банківської

операції. Лімітування дозволяє зменшити втрати за простроченими позиками. За допомогою лімітування так само можна вирішити проблеми пов'язані з диверсифікацією по відношенню до позичальників і застав. Лімітування ризиків пов'язаних з кредитуванням клієнтів, надає кредитній організації регулювання якості, динаміки і структури кредитного портфеля банку, а так само зменшувати обсяг операцій з одним потенційним або діючим клієнтом.

Впровадження лімітування в АТ «Райффайзен Банк Аваль» дозволить приділити більшу увагу кредитування маленьких сум на маленькі терміни, шляхом обмеження кредитування великих сум на великий термін. Повернення малої кредитної суми з маленьким відсотком по кредитуванню вище, ніж великої суми кредиту. Лімітування дозволить залучити нових потенційних клієнтів, які в свою чергу збільшать прибутковість банку.

Наступний метод управління кредитним ризиком портфеля кредитної організації - диверсифікація. Диверсифікація є одним з найпростіших і бюджетних методів. На рис. 3.5 представлені основні способи диверсифікації кредитного портфеля банку.

Рис. 3.5 Способи диверсифікації кредитного портфеля банку

*Примітка: складено автором на основі [18]

Слід провести диверсифікацію роздрібного кредитного портфеля АТ «Райффайзен Банк Аваль». На сьогоднішній день велика частка виданих кредитів належить окремим позичальникам, так само як і прострочені позичкові заборгованості. Слід проводити диверсифікацію портфеля кредитної організації з можливістю меншого сумарного ризику втрати по кредитах за одне операційне подія. Розвиток кредитування споживчих кредитів дозволить знизити ступінь ризику на одного позичальника шляхом залучення нових клієнтів.

Наступний метод управління кредитним ризиком портфеля кредитної організації – страхування кредитних ризиків банку.

Страхуванням кредитних ризиків слід називати страхування прострочених позичок за кредитами. Існує два види методу страхування кредитного ризику, представимо їх на рис. 3.6.

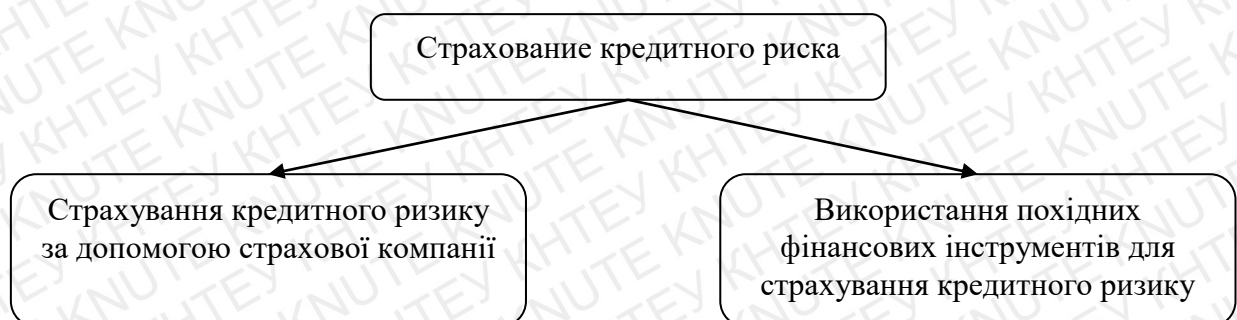

Рис. 3.6 Види методів страхування кредитного ризику банку

*Примітка: складено автором на основі [18]

Передача кредитного ризику спеціалізованої компанії зі страхування кредитних ризиків, являє собою передачу кредитного ризику від страхувальника до страховика. Такий вид страхування ризику кредитної організації можливий на терміновому ринку з використанням похідних фінансових інструментів. Наприклад, таких як опціони, свопи та ін.[18]

В АТ «Райффайзен Банк Аваль» слід ввести страхування кредитів на випадок банкрутства підприємства. Слід більш ретельно підготувати

персонал банку для роботи з клієнтами. Персонал повинен вміти запропонувати кредитний продукт зі страхування таких ризиків так, що б у потенційного позичальника не виникало сумнівів в необхідності придбання для себе даного продукту, клієнт завжди повинен бачити свою вигоду.

Так само слід зазначити, що контроль і управління кредитним ризиком банку передбачає ряд заходів в різних областях. Наприклад, організаційні або кадрові заходи, особливі заходи щодо захисту від всіляких порушень банку-кредитора.

Наступний метод управління кредитним ризиком портфеля кредитної організації - утримання кредитного ризику портфеля банку. Існує кілька заходів, якими банк може скористатися, щоб утримати кредитний ризик портфеля на певному рівні. Надамо ці заходи на рис. 3.7.

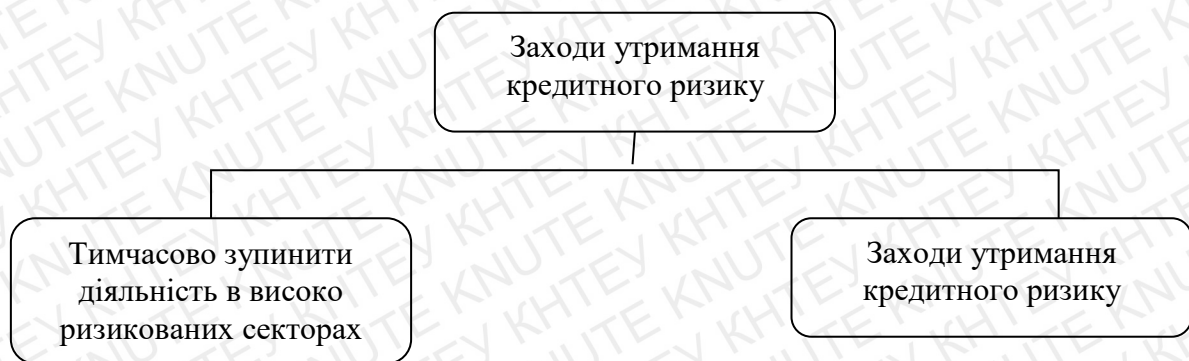

Рис. 3.7 Заходи утримання кредитного ризику банком

*Примітка: складено автором на основі [18]

Метод утримання ризику банком доцільний тільки в тих випадках, коли власні кошти банку зможуть компенсувати можливі втрати за кредитними позиками, без шкоди для фінансового стану кредитора.

Роблячи висновок з вищесказаного, ми ставимо завдання розробити заходи, які зможуть привести до зменшення кредитного неповернення АТ «Райффайзен Банк Аваль». Розроблені заходи будуть ефективні для: скорочення суми, спрямованої на резервування коштів для покриття

простроченої позичкової заборгованості; зростання прибутку АТ «Райффайзен Банк Аваль»; підвищення якості кредитного портфеля АТ «Райффайзен Банк Аваль», шляхом зміни показників оцінки якості портфеля.

У таблиці 3.2 вказані заходи, які допоможуть поліпшити якість портфеля кредитної організації.

Таблиця 3.2

Комплекс заходів щодо вдосконалення якості кредитного портфеля банку*

Найменування заходу	Характеристика заходу	Результати від втілення заходу
Диверсифікація кредитного портфеля по окремо взятих позиках	Збільшення числа потенційних клієнтів, шляхом надання маленьких сум позик	Прискорить зростання розвитку споживчого кредитування населення
Лімітування одного або групи потенційних клієнтів	Приділити більшу увагу кредитування маленьких сум на маленькі терміни, шляхом обмеження кредитування великих сум на великий термін	Дозволить зменшити втрати за простроченими позиками через зосередження на якомусь вигляді ризику в сукупному кредитному портфелі банку
Диверсифікація корпоративного кредитного портфеля	Проведення диверсифікації портфеля кредитної організації з можливістю меншого сумарного ризику втрати по кредитах за одне операційне подія	Сприяє розвитку кредитування, шляхом збільшення їх питомої ваги в сукупному портфелі кредитної організації
Страховання кредитів на випадок банкрутства підприємства	Страховання ризиків неповернення по позичкової заборгованості	Страховання кредитів на випадок банкрутства підприємства

Управління кредитним ризиком	Постійний моніторинг ризику, включення служби ризик-менеджменту	Підвищення частки повернення кредитних позик
Утримання кредитного ризику	Відповідальність за кредитування будь-якого проекту залишається за банком	Мінімізація ризику професіоналізмом менеджерів банку, відповідальних за проект

*Примітка: узагальнено автором на основі [29, 55, 64]

З таблиці 3.2 видно, що представлені заходи мають на увазі під собою основні види дій такі як:

- введення спеціалізованої системи управління кредитним ризиком портфеля;
- поліпшення існуючих методів щодо зниження ризику кредитного портфеля банку.

Зниження процентної ставки дозволить АТ «Райффайзен Банк Аваль» вийти вперед в порівнянні з конкурентами, це стане можливим завдяки зниженню розміру прострочених заборгованостей.

Управління кредитним ризиком включає в себе два етапи:

- превентивний або досудовий етап;
- судовий етап.

Розглянемо більш докладно етапи управління кредитним ризиком в таблиці 3.3.

Таблиця 3.3

Етапи управління кредитним ризиком банку

№ п/п	Назва етапу	Коротка характеристика етапу	Примітки
1.	Превентивний (досудовий) етап		
1.1.	Поточний моніторинг стану кредитного портфеля банку	Розпізнавання допустимих і діючих загроз, проблемних кредитних позик і внаслідок прийняття заходів для зниження рівня кредитного ризику	Min – 1 раз/місяць
		Формування звітності стану позик і прострочених позикових платежів	щоденно

		Моніторинг відхилення реальної кредитоспроможності населення, оцінка предмета застави, реалізація умов договору по кредиту раніше визначений у повідомленні день	Min – 1 раз/місяць
1.2.	Включення служби ризик-менеджменту	Нагадування про майбутній черговий платіж по кредиту	Min 2-3 рази / тиждень

*Примітка: узагальнено автором на основі [29, 55, 64]

На двох головних етапах, також як і на всіх інших етапах, слід автоматизувати всі процеси.[62]

Проаналізувавши вище викладені заходи щодо поліпшення якості кредитного портфеля банку, слід зазначити, що АТ «Райффайзен Банк Аваль» рекомендується посилити відбір потенційних клієнтів і розширити ринок своїх послуг і пропозицій, для скорочення суми прострочених кредитних заборгованостей. Дані рекомендації є економічно доцільні для АТ «Райффайзен Банк Аваль». Формування банком якісного кредитного портфеля дозволяє зменшити ризики втрати прибутку за простроченими позиковим заборгованостями і зменшити суму на формування резервів для покриття прострочених позичкових заборгованостей. Так само впровадження даних рекомендацій в діяльність АТ «Райффайзен Банк Аваль» подіє на стабільність і репутацію банку.

Результати проведеного дослідження шляхів удосконалення кредитної політики банку дали підставу зробити наступні висновки:

1. Для стабільного розвитку економіки країни функціонування банківської системи, згідно європейських стандартів, має бути передбачуваним, безперебійним і досить прозорим. Усі ці завдання досягаються за допомогою системи банківського регулювання та нагляду, яка ґрунтується на стандартах і принципах, які розробляються Базельським комітетом з банківського нагляду. Україна поступово впроваджує європейські принципи банківського нагляду (Базель 1, Базель 2, Базель 3), змінює акценти банківського нагляду з надмірного державного регулювання

та втручання у банківській бізнес на посилення самоорганізації банків та відповідальності їх в оцінюванні ризиків, що є обов'язковою умовою її успішної європейської інтеграції.

2. З метою використання міжнародного досвіду в Україні в роботі було розглянуто процес формування і реалізації кредитної політики банків у зарубіжних країнах, який особливо важливий для України як держави, яка прагне вийти на світовий рівень успішного функціонування банківської системи та економічного розвитку в цілому. Це необхідно не тільки для підвищення конкурентоспроможності України на світовому ринку банківських послуг, а й для повернення втрачених позицій у світовому співтоваристві.

3. У розділі запропонований ряд заходів щодо підвищення якості кредитного портфеля банку, таких як: раціонування кредитних позик; диверсифікація кількості позичальників, як нових, так і існуючих; застосування різних процентних ставок по кредитуванню клієнтів; страхування кредитного ризику банку; розробка нових кредитних продуктів; розвиток відносин між клієнтами банку і кредитними фахівцями і ін.

Слід зазначити, що АТ «Райффайзен Банк Аваль» рекомендується посилити вимоги до відбору потенційних клієнтів для скорочення суми прострочених кредитних заборгованостей. Дані рекомендації є доцільні для АТ «Райффайзен Банк Аваль» без задіяння додаткових фінансових резервів. Формування банком якісного кредитного портфеля дозволяє зменшити ризики втрати прибутку за простроченими позиковим заборгованостях і зменшити суму на формування резервів. Також впровадження даних рекомендацій в діяльність АТ «Райффайзен Банк Аваль» матиме позитивний вплив на надійність банку з точки зору Центрального банку України.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

У випускній кваліфікаційній роботі було розглянуто теоретико-методичні засади кредитну політику банку та розробці практичних рекомендацій щодо їх вдосконалення.

Результати проведеного дослідження теоретичних та практичних засад кредитної політики банку дали підставу зробити наступні висновки:

1. Банківський кредит відіграє важливу роль в економіці країни, оскільки за допомогою акумулювання тимчасово вільних грошових коштів юридичних осіб і населення банк здійснює їх перерозподіл у ті галузі національної економіки, де виникає їх дефіцит, а це в свою чергу сприяє розвитку як суб'єктів господарювання, так і економіки країни в цілому.

2. Кредитна політика банку – це інструмент системи управління кредитною діяльністю банку, кінцева мета якого запобігання ризикам в досягненні ним стратегічних цілей. При розробці та реалізації кредитної політики банку повинен виконуватись ряд принципів та положень. Принципи кредитної політики окремого банку залежать від поставлених цілей, як стратегічних так і конкретно цілей формування кредитної політики. Якісна і ефективна кредитна політика банку дозволяє підтримувати показники своєї діяльності на належному рівні, зміцнювати фінансову надійність, вчасно реагувати на негативні зміни показників кредитування та обмежувати обсяги кредитування, а також визначати найбільш вигідну для банківської установи тактику діяльності.

3. Кредитна політика банку має конфіденційний характер, а тому з нею можуть бути ознайомлені лише ті співробітники банку, що здійснюють кредитування. Фактична структура кредитного портфеля має відповідати положенням кредитної політики банку, інакше не буде забезпечена її ефективна реалізація. Показники ефективності обраної кредитної політики зводяться до отримання оптимального співвідношення доходності та ліквідності при мінімізації ризиків. Будь-який з напрямків кредитної

політики, який обирає банк при провадженні власної діяльності, має бути ефективним та забезпечувати досягнення основної мети – отримання прибутку.

4. Об'єктом дослідження в роботі обрано АТ «Райффайзен Банк Аваль», який надає короткострокові та довгострокові кредити платоспроможним підприємствам і іншим господарським структурам, які мають самостійний баланс і власні кошти.

5. Проведений аналіз кредитної діяльності банку показав, що розмір кредитного портфеля АТ «Райффайзен Банк Аваль» на кінець 2017 року становив 44,8 млрд. грн. За рік відбулося скорочення портфеля на 9,4 млрд. грн. (17,37%). Протягом 2015-2017 років банк дотримувався нормативів кредитного ризику, встановлених НБУ. За весь аналізований період норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (Н7) не перевищує норму, тому в разі невиконання контрагентом своїх зобов'язань, активи банку не можуть постраждати. Норматив великих кредитних ризиків (Н8) за аналізований період не перевищується, а це означає, що банк забезпечує адекватність регулятивного капіталу.

6. У АТ «Райффайзен Банк Аваль» сформовано самостійний відділ оцінювання кредитоспроможності потенційних позичальників, який тільки вивчає кредитоспроможність клієнтів та веде відповідну картотеку по кожному з них. Організація формування та реалізація кредитної політики в АТ «Райффайзен Банк Аваль» засновується на функціональному розмежуванні обов'язків персоналу кредитних відділів.

7. Для стабільного розвитку економіки країни функціонування банківської системи, згідно європейських стандартів, має бути передбачуваним, безперебійним і досить прозорим. Усі ці завдання досягаються за допомогою системи банківського регулювання та нагляду, яка ґрунтується на стандартах і принципах, які розробляються Базельським комітетом з банківського нагляду.

8. З метою використання міжнародного досвіду в Україні в роботі було розглянуто процес формування і реалізації кредитної політики банків у зарубіжних країнах, який особливо важливий для України як держави, яка прагне вийти на світовий рівень успішного функціонування банківської системи та економічного розвитку в цілому. Головною метою розробки ефективної кредитної політики зарубіжних банків є контроль над ризиками під час ефективного розміщення кредитних ресурсів для отримання максимального доходу від кредитних операцій.

Досліджуючи світову практику в галузі кредитування, ми можемо побачити цілий ряд різних механізмів, моделей, інструментів, нових банківських продуктів, що застосовуються банками в ході реалізації своїх програм. Одні з них є високоприбутковими в одних країнах, інші в інших. Тому, на мою думку зарубіжний досвід варто вводити у вітчизняній банківській практиці тільки після детального аналізу впровадження того чи іншого інструменту або продукту за кордоном і аналізу умов вітчизняного ринку з урахуванням всіх особливостей перехідної економіки.

9. У роботі запропонований ряд заходів щодо підвищення якості кредитного портфеля банку, таких як: раціонування кредитних позик; диверсифікація кількості позичальників, як нових, так і існуючих; застосування різних процентних ставок по кредитуванню клієнтів; страхування кредитного ризику банку; розробка нових кредитних продуктів; розвиток відносин між клієнтами банку і кредитними фахівцями і ін.

Слід зазначити, що АТ «Райффайзен Банк Аваль» рекомендується посилити вимоги до відбору потенційних клієнтів для скорочення суми прострочених кредитних заборгованостей. Дані рекомендації є доцільні для АТ «Райффайзен Банк Аваль» без задіяння додаткових фінансових резервів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Алексеев І.В. Гроші та кредит: навч.посібн./ І.В. Алексеев.-Львів: Видавництво Львівська політехніка, 2017 – 81с.
2. Андреева О. Формування кредитної політики комерційного банку в сучасних умовах / О. Андреева, Н. Діденко // Збірник наукових праць Державного економіко-технологічного університету транспорту. Сер. : Економіка і управління. - 2015. - Вип. 32. - С. 172-178.
3. Антіпова Н.А. Вдосконалення ефективності кредитної політики банку як однієї з передумов конкурентоспроможності економіки / Н. А. Антіпова. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>
4. Банківська енциклопедія: навч.посібн./ С.Г. Арбузов, Ю.В. Колобов, В.І. Міщенко, С.В. Науменкова. – К. : Знання, 2011. – 306 с.
5. Банківський менеджмент : навч. посібник / О. А. Кириченко, І. В. Гіленко, С. Л. Роголь та ін. За ред. О. А. Кириченко. – 3-е вид., переробл. і допов. – К. : Знання-прес, 2012. – 438 с.
6. Бондаренко Л. Поняття кредитного портфеля комерційного банку і критерії його конкурентоспроможності // Вісник НБУ. – №3. – 2013. – С. 31-33.
7. Васюренко О. Ефективність кредитування фізичних та юридичних осіб банками України: методологія аналізу стохастичних границь / О. Васюренко, В. Ляшенко, В. Подчесова // Вісник НБУ. – № 1. – 2014. – С. 5-11.
8. Васюренко О.О. Банківський нагляд :[підручник] / О.О. Васюренко, О.М. Сидоренко. – К. : Знання, 2011. – 502 с.
9. Волкова В.В. Напрями оптимізації структури кредитних ресурсів банків в умовах нестійкого економічного середовища / В.В. Волкова, Н.І. Волкова // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://www.vdnuete_2013_4_17%20\(2\).pdf](http://www.vdnuete_2013_4_17%20(2).pdf).

- 10.Волкова Н.І. Вибір кредитної стратегії банками України / Н.І. Волкова // Науковий вісник НЛТУ України. - 2014. - Вип. 24.3. - С. 291–301
- 11.Воробйов Ю. М. Кредитування суб'єктів підприємництва в економіці регіону: монографія / Ю. М. Воробйов, К. А. Срібна. – Сімферополь: Доля, 2008. – 224 с.
- 12.Голуб Г. Г. Досвід зарубіжних країн в управлінні кредитними операціями банків / Г.Г.Голуб, Л. М. Хміль // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. - 2016. - № 2. - С. 167-170.
- 13.Грачева М. Н. Особливості корпоративного управління в банках / М. Н. Грачева // Банківський огляд. – 2013. – № 9. – С. 43-46.
- 14.Гроші та кредит : підручник / [М. І. Савлук, А. М. Мороз, І. М. Лазепко та Г 86 ін.] ; за наук. ред. М. І. Савлука. — 6-те вид., перероб. і доп. — К. : КНЕУ, 2011.
- 15.Гроші та кредит: підручник/ П.Г.Ільчук.-Львів: Сорока.-2016- с.410
- 16.Гроші, банки та кредит : у схемах і коментарях : [навч. посібник] ; за ред. Б.П.Луціва. – Тернопіль : Карт-бланш, 2000. –225 с
- 17.Грушко В.І. Банківський нагляд : [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / В.І. Грушко, С.М. Лаптев, О.С. Любунь, К.Є. Раєвський. – К. : Центр навч. л-ри, 2004. – 264 с.
- 18.Грушко В.І. Оптимізація структури кредитного портфеля комерційного банку / В.І. Грушко, Т. П. Іваненко // Вісник НБУ. - 2014. - № 2. - С. 28–32.
- 19.Гуцал І.С. Дієвість кредитного механізму в економіці України: автореф. дис. д-ра екон. наук: 08.04.01 / І.С. Гуцал. – К.: Київський національний економічний ун-т, 2004. – 25 с.
- 20.Дуброва Н. П. Кредитна політика комерційного банку / Н. П. Дуброва, А. О. Тріль // Міжнародний науковий журнал "Інтернаука" . - 2018. - № 3(2). - С. 59-61.

- 21.Європейський центральний банк // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ecb.europa.eu/home/html/index.en.html>
- 22.Жукова Н.К. Визначення ефективності кредитної діяльності комерційних банків в Україні / Н.К. Жукова, В.В. Пересунько // Вісник Київського національного університету імені Т. Шевченка. Серія «Економіка». – 2007. – №91. – С. 43–45.
- 23.Загородній А. Словник банківських термінів (Банківська справа: термінологічний словник) / А. Загородній, О. Сліпущко, Г. Вознюк, Т. Смовженко. – К. : Аконіт, 2000. – 609 с.
- 24.Заманбеков Д. Общее понятие исламского банкинга и религиозно-психологические предпосылки его формирования / Д. Заманбеков // Актуальные проблемы психологии. – 2014. – № 20. – С. 150 – 154.
- 25.Захараш Н.В. Місце кредиту у фінансовому забезпеченні суднобудівних підприємств : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. економ. наук : спец. 08.04.01 “Фінанси, грошовий обіг і кредит” / Н.В. Захараш. – К., 2001. – 20 с.
- 26.Златина Н. Діяльність міжнародних організацій у сфері банківського нагляду та їх вплив на правове регулювання банківського нагляду в Україні та інших країнах Європи / Н. Златина // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2011. – № 86. – С. 90–93.
- 27.Козьменко, С. М. Стратегічний менеджмент банку: навч. посіб. / С. М. Козьменко, Ф. І. Шпиг, І. В. Волошко. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2013. – с. 734
- 28.Колісник М. Проблеми та перспективи функціонування бюро кредитних історій України / М. Колісник, О. Кобилецька // Науковий вісник НЛТУ України. – 2013. – № 19.2. – С. 208 – 219.
- 29.КоноАТська Л. Банківський нагляд : [навч. посіб.] / Л. КоноАТська, К. Раєвський. – К. : КНЕУ, 2008. – 336 с.

30. Консультації щодо підвищення ефективності регулювання та нагляду за фінансовим сектором в Україні / НБУ. Зелена книга. – 2010. – Травень. – 28 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>.
31. Коцовська Р.Р. Банківські операції : навч. посібник / Р. Р. Коцовська, О. П. Павлишин, Л. М. Хміль. – К. : УБС НБУ, 2011. – с. 320
32. Коцовська Р.Р., Павлишин О.П., Хміль Л.М. Банківські операції: Навч. посібник. – К.: УБС НБУ, 2007. – 390 с.
33. Крухмаль О. В. Вплив кредитної політики на якість кредитного портфелю банку / О. В. Крухмаль, Д. О. Самілик. // Ефективна економіка. - 2017. - № 1.[Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://www.economy. nauka.com.ua/?op=1&z=5390>
34. Любар О.О. Кредитна політика банків: види та моделі. Вісник університету Банківської справи Національного банку України. - 2010. - № 3 (9). - С. 183–185
35. Макухіна Я.О. Сучасний стан і принципи банківського нагляду в Україні / Я.О. Макухіна [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nauka. kushnir.mk.ua/?p=63731>.
36. Малахова О. Основні напрямки розширення операцій банків з кредитно-розрахункового обслуговування клієнтів в умовах кризових явищ в економіці / О. Малахова // Галицький економічний вісник. – 2015. – № 26(1). – С. 127 – 135.
37. Манжула Д.П. Роль кредиту в діяльності комерційних банків/Д.П.Манжула// Молодий вчений.-2016.-с.67-70.
38. Манькута А. І. Теоретичні та практичні аспекти організації кредитної політики в банку / А. І. Манькута, С. В. Лисенко // Modern economics. - 2017. - № 5. - С. 67-72.
39. Марченко О.В. Проблемні аспекти реалізації грошово-кредитної політики України / О.В. Марченко // Комунальне господарство міст. – 2014. – Вип. 115. – С. 67–73.

- 40.Мещеряков А.А., Тарасюк К.С. Управління кредитним портфелем банку \ А.А. Мещеряков, К.С. Тарасюк // Вісник Дніпропетровського університету. Серія “Економіка”. – 2012. – Вип. 6(3). – С. 80-85.
- 41.Михайляк Г.В. Кредитна політика банків та шляхи її оптимізації / Г.В. Михайляк, І.В. Михайляк // Гроші, фінанси і кредит. - 2018. – вип.27. – С.103-106
- 42.Міщенко В. Базель III: нові підходи до регулювання банківського сектору / В. Міщенко, А. Незнамова // Вісник Національного банку України. – 2011. – № 1. – С. 4–9.
- 43.Міщенко В.І. Банківський нагляд : [навч. посіб.] / В.І. Міщенко, А.П. Яценюк, В.В. Коваленко, О.Г. Коренева. – Київ : Знання, 2004. – 406 с.
- 44.Основи економічної теорії : навч. посіб. ; за ред. В.О. Білика, П.Т.Саблука. – К. : ІАЕ, 1999. – 560с.
- 45.Островська Н.Л. Роль кредитної політики в оцінці ефективності кредитної діяльності банку / Н.Л. Островська // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/e-journals/PSPE/2012_4/Ostrovska_412.htm
- 46.Офіційний сайт АТ «Райффайзен Банк Аваль» [Електронний ресурс]. - Режим доступу:<https://www.aval.ua/about/>
- 47.Пашков А. А. Оцінка якості кредитного портфеля / А. Пашков // Фінансовий простір. – 2016.– с. 14-15
- 48.Подік С. М. Кредитна політика комерційного банку. Теорія і практика: навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. / С. М. Подік. Львів. банк. ін-т Нац. банку України. – К.: ФАДА, ЛТД, 2007. – 254 с.
- 49.Прийдун Л. Оцінка зарубіжного досвіду мінімізації рівня проблемної заборгованості у кредитних операціях банків / Л. Прийдун // Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє. – 2011. – № 16. – С. 201 – 209.

50. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 № 2121-III (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2121-14/page>.
51. Рац О. М. Дослідження впливу якості кредитного портфелю на ефективність кредитної діяльності банку як складова моніторингу кредитного ризику / О. М. Рац // Технологический аудит и резервы производства. – 2015. – № 1(5). – С. 41-45.
52. Рейтинг самых надежных банков Украины 2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://forinsurer.com/rating-banks>
53. Рогожнікова Н.В. Основні тенденції та особливості кредитної політики комерційних банків / Рогожнікова Н.В. // Вісник університету банківської справи Національного банку України. – 2013. – № 2(17). – С. 45-49.
54. Русіна Ю.О. Механізм формування та реалізації кредитної політики банку / Ю.О. Русіна, М.В. Ковтун // Економіка. Управління. Іновації. – 2014. – № 1. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2014_1_52.
55. Сеньковська О. С. Вдосконалення ефективності кредитної політики комерційного банку в сучасних умовах / О. С. Сеньковська // Науковий вісник НЛТУ України. - 2014. - Вип. 24.6. - С. 275-279.
56. Сидоренко О.М. Функції, принципи, цілі та інструментарій банківського нагляду / О.М. Сидоренко// Збірник наукових праць «Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики». – 2012. – № 2 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://fkd.khibs.edu.ua/pdf/2012_2/13.pdf.
57. Смовженко, Т. С. Кредитування і контроль : навч. посібн. / Т. С. Смовженко, Р. Р. Коцовська, В. М. Крупський, В. С. Хім'як. – Львів : ЛБІ НБУ, 2004. – 135 с.

- 58.Сорока А. В. Кредитна політика банку як основа управління кредитним ризиком / А. В. Сорока, А. Р. Колесникова // Молодий вчений. - 2017. - № 4. - С. 769-772.
- 59.Соціально-економічний розвиток України та її регіонів: проблеми науки та практики : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Одеса, 25–26 вересня 2015 р.) : у 2-х ч. Ч. 2. – Одеса : ОНУ імені І. І. Мечникова, 2015.– 124 с.
- 60.Станков О. Особливості діяльності арабських фінансових інституцій на світових ринках / О. Станков // Регіональна економіка. – 2013. – № 4. – С. 151 – 156.
- 61.Чайковський Я. І. Сучасний стан та перспективи розвитку банківського кредитування / Я. І. Чайковський // Банківська справа. – 2005. – № 2. – С. 36-47.
- 62.Череватенко В. А. Кредитна політика українських банків та скорингові технології: сучасний стан і перспективи розвитку / В. А. Череватенко // Бізнес Інформ. - 2015. - № 1. - С. 297-301.
- 63.Core Principles for Effective Banking Supervision. Consultative Document. (October 2006). / Basel Committee on Banking Supervision. – Bank for International Settlements, – 2006. – P. 7.
- 64.Core Principles for Effective Banking Supervision. Consultative Document. (March 2012). / Basel Committee on Banking Supervision. – Bank for International Settlements, – 2011. – 78 p.

Додаткок А

Таблиця додатку А

**Звіт про фінансовий стан (Баланс) ПАТ «Райффайзен Банк Аваль»
станом на 31.12.2017 року**

Найменування статті	Примітки	Звітний період	Попередній період
Активи			
Грошові кошти та їх еквіваленти	7	10297228	10292755
Торгові цінні папери	9	1127477	808776
Заборгованість кредитних установ	10	8032433	10168968
Кредити клієнтів	11	37348686	27923626
Активи призначені для продажу	12	56170	55275
Інвестиційні цінні папери:			
- за справедливою вартістю, з відображенням переоцінки як прибутку або збитку	13	5925271	3380399
- наявні для продажу			1172
Інвестиційна нерухомість	14	151860	160627
Основні засоби	15	2037965	1972930
Нематеріальні активи	16	412083	387256
Поточні активи з податку на прибуток		545070	385153
Відстрочені активи з податку на прибуток	17	31643	743261
Інші активи	19	1050930	1084439
Усього активів		67016816	57364637
Зобов'язання			
Заборгованість перед кредитними установами	20	2533468	3295105
Заборгованість перед клієнтами	21	52272275	44103262
Поточні зобов'язання з податку на прибуток		709	9
Резерви	18	80050	53418
Інші зобов'язання	19	1289761	892168
Усього зобов'язань		56176263	48343962
Власний капітал			
Статутний капітал	24	6154516	6154516
Додатково сплачений капітал		3033097	3033097
Резерви переоцінки	24	889941	937165
Резервні та інші фонди банку		509771	318739
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)		300560	-1246779
Всього капітал, що належить акціонерам банку		10887885	9196738
Неконтрольована частка		-47332	-176063
Усього власного капіталу		10840553	9020675
Усього зобов'язань та власного капіталу		67016816	57364637

Додаток Б

Таблиця Додаток Б

**Звіт про прибутки і збитки ПАТ «Райффайзен Банк Аваль»
станом на 31.12.2017 рік**

Найменування статті	Примітки	Звітний рік	Попередній рік
1	2	3	4
Процентні доходи			
Кредити клієнтам		5557232	5159406
Заборгованість кредитних установ		901481	1127146
Цінні папери		693630	425174
		7152343	6711726
Процентні витрати			
Заборгованість перед клієнтами		(1249396)	(1495127)
Заборгованість перед кредитними установами		(210515)	(276332)
Субординований борг			(99290)
Заборгованість перед НБУ			(984)
		(1459861)	(1871733)
Чисті процентні доходи		5692482	4839993
Резерв під зменшення корисності кредитів	7,10,11	1682001	28515
Чисті процентні доходи після резерву під зменшення корисності кредитів		7374483	4868508
Комісійні доходи		3849766	2934552
Комісійні витрати		(1505339)	(1037828)
Чисті комісійні доходи	26	2344427	1896724
Чисті прибутки/збитки від операцій з іноземними валютами:			
- торгові операції		309665	351478
- курсові різниці		(63815)	(221894)
Чисті прибутки/збитки від операцій з цінними паперами:			
Торгові цінні папери		(2916)	58926
Інвестиційні цінні папери за справедливою вартістю, з відображенням переоцінки як прибутку або збитку		40048	396557
Інші доходи	27	197758	211561
Непроцентні доходи		480758	796628
Витрати на персонал	28	(1668669)	(1537178)
Знос і амортизація	15,16	(415402)	(330828)
Інші адміністративні та операційні витрати	28	(1529720)	(1510245)
Зменшення корисності інших активів та резерви	18	(61616)	(63332)
Зменшення корисності активів, призначених для продажу		(618)	
Переоцінка інвестиційної нерухомості	14		(33754)
Непроцентні витрати		(3676025)	(3475337)
Прибуток до оподаткування		6523643	4086523
Витрати з податку на прибуток	17	(1204622)	(369098)
Прибуток за рік		5319021	3717425
Припадає на :			
- акціонерів банку		5327168	3752880
- частку неконтрольованих акціонерів		(8147)	(35455)
Прибуток на акцію:			
Чистий та скоригований прибуток на одну просту акцію (грн.)	24	0,0866	0,0610

Додаток В

Таблиця Додаток В

**Звіт про фінансовий стан (Баланс) н ПАТ «Райффайзен Банк Аваль»
станом на 31.12.2016 року**

Найменування статті	Примітки	Звітний період	Попередній період
Активи			
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	10292755	12580391
Кошти обов'язкових резервів банку в Національному банку України			0
Торгові цінні папери	7	808776	225198
Інші фінансові активи, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	8	3380399	2995995
Кошти в інших банках	9	10168968	6386059
Кредити та заборгованість клієнтів	10	27923626	26372838
Цінні папери в портфелі банку на продаж	11	1172	1172
Цінні папери в портфелі банку до погашення	12	0	0
Інвестиції в асоційовані/асоційовані та дочірні ² компанії	13	0	0
Інвестиційна нерухомість	14	160627	243180
Дебіторська заборгованість щодо поточного податку на прибуток		385153	220262
Відстрочений податковий актив		743261	1108431
Гудвіл	15	0	0
Основні засоби та нематеріальні активи	16	2360186	2566890
Інші фінансові активи	17	0	0
Інші активи	18	1084439	872080
Необоротні активи, утримувані для продажу, та активи групи вибуття	19	55275	729
Усього активів		57364637	53573225
Зобов'язання			
Кошти банків	20	3295105	5634999
Кошти клієнтів	21	44103262	39879899
Боргові цінні папери, емітовані банком	22	0	0
Інші залучені кошти	23	0	0
Зобов'язання щодо поточного податку на прибуток		9	2301
Відстрочені податкові зобов'язання		0	0
Резерви за зобов'язаннями	24	53418	25872
Інші фінансові зобов'язання	25	0	0
Інші зобов'язання	26	892168	609055
Субординований борг	27	0	2101210
Зобов'язання групи вибуття	19	0	0
Усього зобов'язань		48343962	48253336
Власний капітал			
Статутний капітал	28	6154516	6154516
Емісійні різниці	28	3033097	3033110
Незареєстровані внески до статутного капіталу	26	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)		-1246779	-5045420
Резервні та інші фонди банку		318739	318739
Резерви переоцінки	29	937165	999552
Неконтрольована частка ³		-176063	-140608
Усього власного капіталу		9020675	5319889
Усього зобов'язань та власного капіталу		57364637	53573225

Додаток Г

Таблиця Додаток Г

**Звіт про прибутки і збитки ПАТ «Райффайзен Банк Аваль»
станом на 31.12.2016 рік**

Найменування статті	Примітки	Звітний рік	Попередній рік
1	2	3	4
Процентні доходи		6711726	6489813
Процентні витрати	28	1871733	-2388536
Чистий процентний дохід/(Чисті процентні витрати)	28	4839993	4101277
Комісійні доходи	29	2934552	2389397
Комісійні витрати	29	1037828	-673294
Результат від операцій з цінними паперами в торговому портфелі банку		58926	37669
Результат від операцій з хеджування справедливої вартості	40	0	0
Результат від переоцінки інших фінансових інструментів, що обліковуються за справедливою вартістю з визнанням результату переоцінки у фінансових результатах		396557	1987265
Результат від продажу цінних паперів у портфелі банку на продаж		0	0
Результат від операцій з іноземною валютою	7, 8	351478	488910
Результат від переоцінки іноземної валюти	18, 19	-221894	-2399557
Результат від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості		0	38957
Прибуток/(збиток), який виникає під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова		0	0
Збиток/(прибуток), який виникає під час первісного визнання фінансових зобов'язань за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова	7, 8	0	0
Відрахування до резерву під знецінення кредитів та коштів в інших банках	9	28515	-5139109
Відрахування до резерву під знецінення дебіторської заборгованості та інших фінансових активів	9	0	0
Знецінення цінних паперів у портфелі банку на продаж	10	0	0
Знецінення цінних паперів у портфелі банку до погашення	22, 38	0	0
Відрахування до резервів за зобов'язаннями	30	0	9393
Інші операційні доходи	18, 19	211561	204881
Адміністративні та інші операційні витрати	31	3475337	-3053489
Частка в прибутку/(збитку) асоційованих компаній	11	0	0
Прибуток/(збиток) до оподаткування		4086523	-2017093
Витрати на податок на прибуток	32	369098	183827
Прибуток/(збиток) від діяльності, що триває		0	0
Прибуток/(збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	33	0	0
Прибуток/(збиток) за рік		3717425	-1833266
Прибуток (збиток), що належить: власникам банку	34, 35	3752880	-1781446
Прибуток (збиток), що належить: неконтрольованій частці	34, 35	-35455	-51820
Прибуток/(збиток) на акцію від діяльності, що триває: чистий прибуток/(збиток) на одну просту акцію	34, 35	0,0610	-0.0552

Додаток Д

Таблиця Додаток Д

**Звіт про фінансовий стан (Баланс) ПАТ «Райффайзен Банк Аваль»
станом на 31.12.2015 року**

Найменування статті	Примітки	Звітний період	Попередній період
Активи			
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	12580391	6678928
Кошти обов'язкових резервів банку в Національному банку України		0	0
Торгові цінні папери	7	225198	169235
Інші фінансові активи, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	8	2995995	4701317
Кошти в інших банках	9	6386059	0
Кредити та заборгованість клієнтів	10	26372838	30869587
Цінні папери в портфелі банку на продаж	11	1172	1172
Цінні папери в портфелі банку до погашення	12	0	239415
Інвестиції в асоційовані/асоційовані та дочірні ² компанії	13	0	0
Інвестиційна нерухомість	14	243180	180674
Дебіторська заборгованість щодо поточного податку на прибуток		220262	222192
Відстрочений податковий актив		1108431	955553
Гудвіл	15	0	0
Основні засоби та нематеріальні активи	16	2566890	2512305
Інші фінансові активи	17	0	0
Інші активи	18	872080	821315
Необоротні активи, утримувані для продажу, та активи групи вибуття	19	729	0
Усього активів		53573225	47351693
Зобов'язання			
Кошти банків	20	5634999	8478126
Кошти клієнтів	21	39879899	29678995
Боргові цінні папери, емітовані банком	22	0	0
Інші залучені кошти	23	0	0
Зобов'язання щодо поточного податку на прибуток		2301	94
Відстрочені податкові зобов'язання		0	0
Резерви за зобов'язаннями	24	25872	48211
Інші фінансові зобов'язання	25	0	0
Інші зобов'язання	26	609055	564215
Субординований борг	27	2101210	4727360
Зобов'язання групи вибуття	19	0	0
Усього зобов'язань		48253336	43497001
Власний капітал			
Статутний капітал	28	6154516	3002775
Емісійні різниці	28	3033110	3033375
Незареєстровані внески до статутного капіталу	26	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)		-5045420	-3305855
Резервні та інші фонди банку		318739	318739
Резерви переоцінки	29	999552	894446
Неконтрольована частка ³		-140608	-88788
Усього власного капіталу		5319889	3854692
Усього зобов'язань та власного капіталу		53573225	47351693

Додаток Е

Таблиця Додаток Е

**Звіт про прибутки і збитки ПАТ «Райффайзен Банк Аваль»
станом на 31.12.2015 рік**

Найменування статті	Примітки	Звітний рік	Попередній рік
1	2	3	4
Процентні доходи		6489813	5925437
Процентні витрати	28	-2388536	-1755956
Чистий процентний дохід/(Чисті процентні витрати)	28	4101277	4169481
Комісійні доходи	29	2389397	1951400
Комісійні витрати	29	-673294	-486822
Результат від операцій з цінними паперами в торговому портфелі банку		37669	88643
Результат від операцій з хеджування справедливої вартості	40	0	0
Результат від переоцінки інших фінансових інструментів, що обліковуються за справедливою вартістю з визнанням результату переоцінки у фінансових результатах		1987265	2149434
Результат від продажу цінних паперів у портфелі банку на продаж		0	-126
Результат від операцій з іноземною валютою	7, 8	488910	598442
Результат від переоцінки іноземної валюти	18, 19	-2399557	-2229382
Результат від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості		38957	0
Прибуток/(збиток), який виникає під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова		0	0
Збиток/(прибуток), який виникає під час первісного визнання фінансових зобов'язань за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова	7, 8	0	0
Відрахування до резерву під знецінення кредитів та коштів в інших банках	9	-5139109	-8320283
Відрахування до резерву під знецінення дебіторської заборгованості та інших фінансових активів	9	0	0
Знецінення цінних паперів у портфелі банку на продаж	10	0	0
Знецінення цінних паперів у портфелі банку до погашення	22, 38	0	0
Відрахування до резервів за зобов'язаннями	30	9393	-47717
Інші операційні доходи	18, 19	204881	213192
Адміністративні та інші операційні витрати	31	-3053489	-3297803
Частка в прибутку/(збитку) асоційованих компаній	11	0	0
Прибуток/(збиток) до оподаткування		-2017093	-5163824
Витрати на податок на прибуток	32	183827	918002
Прибуток/(збиток) від діяльності, що триває		0	0
Прибуток/(збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	33	0	0
Прибуток/(збиток) за рік		-1833266	-4245822
Прибуток (збиток), що належить: власникам банку	34, 35	-1781446	-4188850
Прибуток (збиток), що належить: неконтрольованій частці	34, 35	-51820	-56972
Прибуток/(збиток) на акцію від діяльності, що триває: чистий прибуток/(збиток) на одну просту акцію	34, 35	-0.0552	-0.1397

Закінчення додатку Е*Закінчення таблиці додаток Е*

Прибуток/(збиток) на акцію від діяльності, що триває: скоригований чистий прибуток/(збиток) на одну просту акцію	34, 35	-0.0552	-0.1397
Прибуток/(збиток) на акцію від припиненої діяльності: чистий прибуток/(збиток) на одну просту акцію	34, 35	0	0
Прибуток/(збиток) на акцію від припиненої діяльності: скоригований чистий прибуток/(збиток) на одну просту акцію	34, 35	0	0
Прибуток/(збиток) на акцію, що належить власникам банку: чистий прибуток/(збиток) на одну просту акцію за рік	34, 35	0	0
Прибуток/(збиток) на акцію, що належить власникам банку: скоригований чистий прибуток/(збиток) на одну просту акцію за рік	34, 35	0	0

Додаток Ж

Таблиця Додаток Ж

**Звіт про фінансовий стан (Баланс) ПАТ «Райффайзен Банк Аваль»
станом на 31.12.2014 року**

Найменування статті	Примітки	Звітний період	Попередній період
1	2	3	4
Активи			
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	6678928	5734275
Кошти обов'язкових резервів банку в Національному банку України		0	576312
Торгові цінні папери	7	169235	210622
Інші фінансові активи, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	8	4701317	5151277
Кошти в інших банках	9	0	30271
Кредити та заборгованість клієнтів	10	30869587	31069913
Цінні папери в портфелі банку на продаж	11	1172	1172
Цінні папери в портфелі банку до погашення	12	239415	538629
Інвестиції в асоційовані/асоційовані та дочірні ² компанії	13	0	0
Інвестиційна нерухомість	14	180674	200558
Дебіторська заборгованість щодо поточного податку на прибуток		222192	5565
Відстрочений податковий актив		955553	36480
Гудвіл	15	0	0
Основні засоби та нематеріальні активи	16	2512305	2747025
Інші фінансові активи	17	559993	333845
Інші активи	18	821315	722720
Необоротні активи, утримувані для продажу, та активи групи вибуття	19	0	60575
Усього активів		47351693	47085394
Зобов'язання			
Кошти банків	20	8478126	8110386
Кошти клієнтів	21	29678995	26832644
Боргові цінні папери, емітовані банком	22	0	70160
Інші залучені кошти	23	0	0
Зобов'язання щодо поточного податку на прибуток		94	95762
Відстрочені податкові зобов'язання		0	0
Резерви за зобов'язаннями	24	48211	25481
Інші фінансові зобов'язання	25	221129	166873
Інші зобов'язання	26	564215	573454
Субординований борг	27	4727360	2377704
Зобов'язання групи вибуття	19	0	0
Усього зобов'язань		43497001	38085591
Власний капітал			
Статутний капітал	28	3002775	3002775
Емісійні різниці	28	3033375	3033375
Незареєстровані внески до статутного капіталу	26	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)		-3305855	1749434
Резервні та інші фонди банку		318739	281388
Резерви переоцінки	29	894446	964647
Неконтрольована частка ³		-88788	-31816
Усього власного капіталу		3854692	8999803
Усього зобов'язань та власного капіталу		47351693	47085394

Додаток 3

Таблиця Додаток 3

**Звіт про прибутки і збитки ПАТ «Райффайзен Банк Аваль»
станом на 31.12.2014 рік**

Найменування статті	Примітки	Звітний рік	Попередній рік
1	2	3	4
Процентні доходи		5925437	5482182
Процентні витрати	28	-1755956	-1988482
Чистий процентний дохід/(Чисті процентні витрати)	28	4169481	3493700
Комісійні доходи	29	1951400	1704136
Комісійні витрати	29	-486822	-344010
Результат від операцій з цінними паперами в торговому портфелі банку		88643	8437
Результат від операцій з хеджування справедливої вартості	40	0	0
Результат від переоцінки інших фінансових інструментів, що обліковуються за справедливою вартістю з визнанням результату переоцінки у фінансових результатах		1296339	241105
Результат від продажу цінних паперів у портфелі банку на продаж		852969	248348
Результат від операцій з іноземною валютою	7, 8	598442	141798
Результат від переоцінки іноземної валюти	18, 19	-2229382	-17358
Результат від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості		0	0
Прибуток/(збиток), який виникає під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова		0	0
Збиток/(прибуток), який виникає під час первісного визнання фінансових зобов'язань за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова	7, 8	0	0
Відрахування до резерву під знецінення кредитів та коштів в інших банках	9	-8320283	-1295664
Відрахування до резерву під знецінення дебіторської заборгованості та інших фінансових активів	9	0	0
Знецінення цінних паперів у портфелі банку на продаж	10	0	0
Знецінення цінних паперів у портфелі банку до погашення	22, 38	0	0
Відрахування до резервів за зобов'язаннями	30	47717	3195
Інші операційні доходи	18, 19	213192	96700
Адміністративні та інші операційні витрати	31	-3250086	-2994237
Частка в прибутку/(збитку) асоційованих компаній	11	0	-8555
Прибуток/(збиток) до оподаткування		-5163824	1271205
Витрати на податок на прибуток	32	918002	-253925
Прибуток/(збиток) від діяльності, що триває		0	0
Прибуток/(збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	33	0	0
Прибуток/(збиток) за рік		-4245822	1017280
Прибуток (збиток), що належить: власникам банку	34, 35	-4188850	1014879
Прибуток (збиток), що належить: неконтрольованій частці	34, 35	56972	2401
Прибуток/(збиток) на акцію від діяльності, що триває: чистий прибуток/(збиток) на одну просту акцію	34, 35	-0.1398	0.0338

Закінчення додатку 3*Закінчення таблиці додаток 3*

Прибуток/(збиток) на акцію від діяльності, що триває: скоригований чистий прибуток/(збиток) на одну просту акцію	34, 35	-0.1398	0.0338
Прибуток/(збиток) на акцію від припиненої діяльності: чистий прибуток/(збиток) на одну просту акцію	34, 35	0	0
Прибуток/(збиток) на акцію від припиненої діяльності: скоригований чистий прибуток/(збиток) на одну просту акцію	34, 35	0	0
Прибуток/(збиток) на акцію, що належить власникам банку: чистий прибуток/(збиток) на одну просту акцію за рік	34, 35	-0.1398	0.0338
Прибуток/(збиток) на акцію, що належить власникам банку: скоригований чистий прибуток/(збиток) на одну просту акцію за рік	34, 35	-0.1398	0.0338

Додаток II

Таблиця Додаток II

**Звіт про фінансовий стан (Баланс) ПАТ «Райффайзен Банк Аваль»
станом на 31.12.2013 року**

Найменування статті	Примітки	Звітний період	Попередній період
1	2	3	4
Активи			
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	5734275	9773797
Кошти обов'язкових резервів банку в Національному банку України		576312	526494
Торгові цінні папери	7	210622	204540
Інші фінансові активи, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	8	5151277	6087472
Кошти в інших банках	9	30271	3525
Кредити та заборгованість клієнтів	10	31069913	29813198
Цінні папери в портфелі банку на продаж	11	1172	108163
Цінні папери в портфелі банку до погашення	12	538629	922747
Інвестиції в асоційовані/асоційовані та дочірні ² компанії	13	0	0
Інвестиційна нерухомість	14	200558	142487
Дебіторська заборгованість щодо поточного податку на прибуток		5565	804
Відстрочений податковий актив		36480	44963
Гудвіл	15	0	0
Основні засоби та нематеріальні активи	16	2747025	2853044
Інші фінансові активи	17	327530	154459
Інші активи	18	395190	213948
Необоротні активи, утримувані для продажу, та активи групи вибуття	19	60575	352920
Усього активів		47085394	51202561
Зобов'язання			
Кошти банків	20	8110386	12092348
Кошти клієнтів	21	26832644	27964034
Боргові цінні папери, емітовані банком	22	70160	37514
Інші залучені кошти	23	0	0
Зобов'язання щодо поточного податку на прибуток		95762	67868
Відстрочені податкові зобов'язання		0	0
Резерви за зобов'язаннями	24	25481	23420
Інші фінансові зобов'язання	25	128807	192972
Інші зобов'язання	26	444647	380626
Субординований борг	27	2377704	2374272
Зобов'язання групи вибуття	19	0	0
Усього зобов'язань		38085591	43133054
Власний капітал			
Статутний капітал	28	3002775	3083449
Емісійні різниці	28	3033375	3032776
Незареєстровані внески до статутного капіталу	26	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)		1749434	632716
Резервні та інші фонди банку		281388	278625
Резерви переоцінки	29	964647	1076158
Неконтрольована частка ³		-31816	-34217
Усього власного капіталу		8999803	8069507
Усього зобов'язань та власного капіталу		47085394	51202561

Додаток К

Таблиця Додаток К

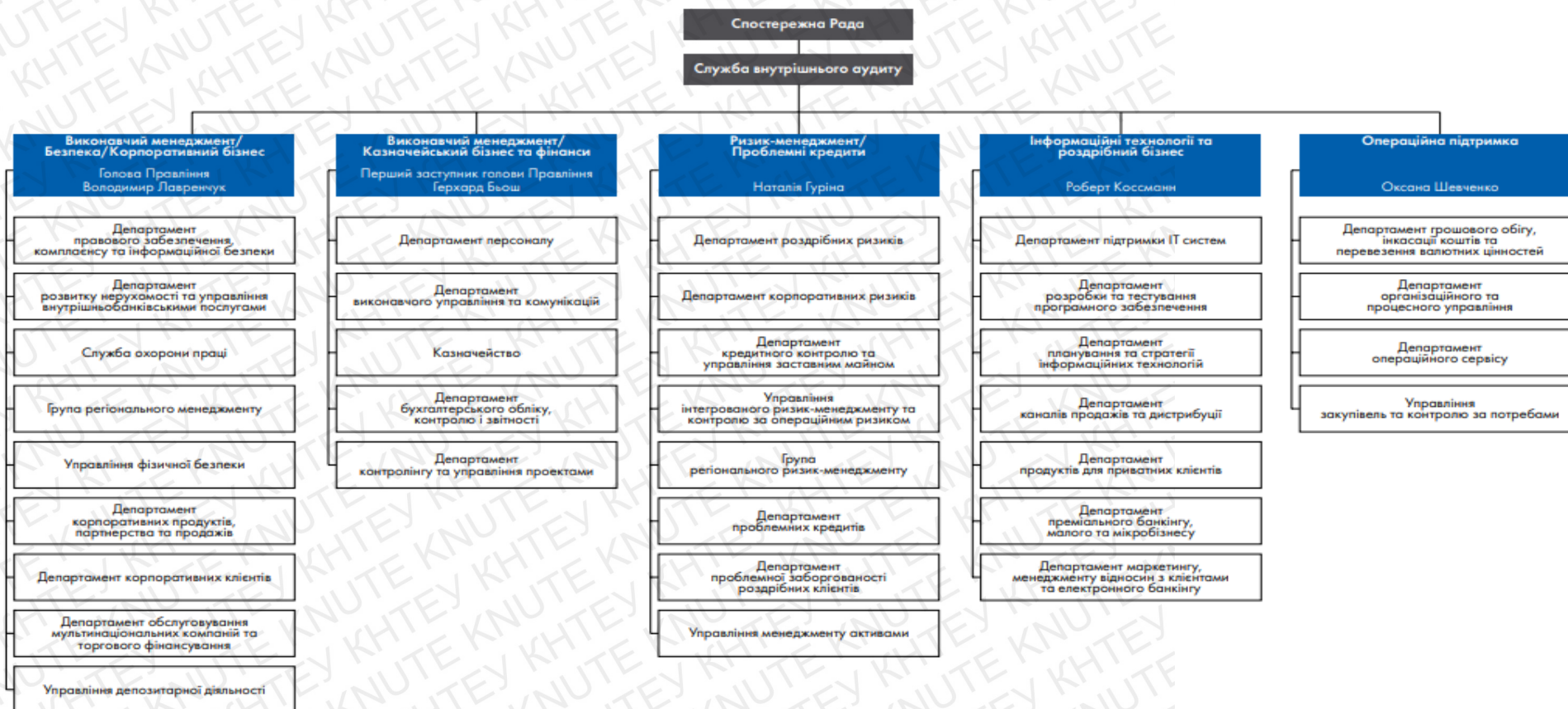
**Звіт про прибутки і збитки ПАТ «Райффайзен Банк Аваль»
станом на 31.12.2013 рік**

Найменування статті	Примітки	Звітний рік	Попередній рік
1	2	3	4
Процентні доходи		5482182	5944420
Процентні витрати	28	-1988482	-2361507
Чистий процентний дохід/(Чисті процентні витрати)	28	3493700	3582913
Комісійні доходи	29	1704136	1562955
Комісійні витрати	29	-344010	-239817
Результат від операцій з цінними паперами в торговому портфелі банку		8437	-7487
Результат від операцій з хеджування справедливої вартості	40	0	0
Результат від переоцінки інших фінансових інструментів, що обліковуються за справедливою вартістю з визнанням результату переоцінки у фінансових результатах		241105	-211707
Результат від продажу цінних паперів у портфелі банку на продаж		248348	-10411
Результат від операцій з іноземною валютою	7, 8	141798	118895
Результат від переоцінки іноземної валюти	18, 19	-17358	707
Результат від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості		0	-2919
Прибуток/(збиток), який виникає під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова		0	0
Збиток/(прибуток), який виникає під час первісного визнання фінансових зобов'язань за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова	7, 8	0	0
Відрахування до резерву під знецінення кредитів та коштів в інших банках	9	-1295664	-1102211
Відрахування до резерву під знецінення дебіторської заборгованості та інших фінансових активів	9	-1033	-27654
Знецінення цінних паперів у портфелі банку на продаж	10	0	0
Знецінення цінних паперів у портфелі банку до погашення	22, 38	0	0
Відрахування до резервів за зобов'язаннями	30	-2162	17157
Інші операційні доходи	18, 19	96700	81585
Адміністративні та інші операційні витрати	31	-2994237	-3189701
Частка в прибутку/(збитку) асоційованих компаній	11	-8555	0
Прибуток/(збиток) до оподаткування		1271205	572305
Витрати на податок на прибуток	32	-253925	-253038
Прибуток/(збиток) від діяльності, що триває		0	0
Прибуток/(збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	33	0	0
Прибуток/(збиток) за рік		1017280	319267
Прибуток (збиток), що належить: власникам банку	34, 35	1014879	318843
Прибуток (збиток), що належить: неконтрольованій частці	34, 35	2401	424
Прибуток/(збиток) на акцію від діяльності, що триває: чистий прибуток/(збиток) на одну просту акцію	34, 35	0.0338	0.0106

Закінчення додатку К*Закінчення таблиці додаток К*

Прибуток/(збиток) на акцію від діяльності, що триває: скоригований чистий прибуток/(збиток) на одну просту акцію	34, 35	0.0338	0.0106
Прибуток/(збиток) на акцію від припиненої діяльності: чистий прибуток/(збиток) на одну просту акцію	34, 35	0	0

Додаток Л

Організаційна структура Центрального офісу АТ «Райффайзен Банк Аваль» станом на 31 грудня 2017 року [1]

